

Poštšina plačana v gotovini.

SLOVENSKI

ČEBELAR

V s e b i n a :

V otroški izbi. (Celostranska slika) 225 Stane Mihelič: Prevažanje in AZ-panji 226 Fr.-L.: O ureditvi pasišč in še kaj 228 H. Peternel: Skrb za bodočnost našega čebelarstva 230 M. L. Rožman: Električno zažicevanje 233 Rojec Vlado: Tajnosti prezimovanja (Nadaljevanje) 235 Virmašan: Boj sršenom! 239 — k: Dvodnevni tečaj za vzrejalce matice 241 Ing. Rihar Jože: Opazovalne postaje 242 Kaj znancev že zasula je lopata... Hafner Matej. Kranjc Franc. Rožman Joža 244	Mali kruhek: Ličinke voščene vešče. Divja konoplja ali medarica. Prvič s čebelami na pašo. Po končani paši. Ruska čebelarška knjiga 246 Naša organizacija. Dopisi: Delovanje čebelarске podružnice v Crnomlju. Ljubljanska čebelarška podružnica. Čebelarji Ljutomerškega okraja se izpopolnjujejo s strokovnimi predavanji 249 Zapisnik o drugi seji širšega odbora Čebelarске zadruge (Nadalj.) 251 Delovanje izvršnega odbora Čebelarске zadruge 254 Zadružni vestnik 255 Na ovitku: Oglasi. Mesečna opravila. Razdelitev sladkorja.
--	---

List izhaja mesečno. Glavni in odgovorni urednik: Rojec Vlado. Izdaja Čebelarška zadruga za Slovenijo. Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani. Letna naročnina za zadružnike 40 din, za nezadružnike 60 din, posamezna številka 5 din. V inozemstvu stane list 80 din.

Tropine

Upravne odbore podružnic, družin ter sploh vse čebelarje opozarjamo na notico, priobčeno v letošnji 7. številki našega glasila glede vnovčevanja tropin pri kuhi voska. Tropine smo do sedaj metali proč.

Čebelarji bodo v večini primerov že jeseni sortirali satje ter staro in trotovisko pretopili. Da bodo po možnosti vse tropine vnovčene, priporočamo, da se pri vsaki podružnici oziroma družini osnuje zbiralnica tropin, kateri naj čebelarji oddajo primerno presušene tropine. Zbiralnice naj vodijo seznam čebelarjev, ki bodo oddali tropine, ter naj poleg imena zabeležijo oddano količino, da jim po vnovčenju izplačajo doseženi izkupiček. Imamo ponudnika, ki plača za kg suhih tropin din 2.—.

Tropine bodo prevzemale zbiralnice pa tudi posamezni čebelarji, če jih bo za oddajo najmanj 30 kg.

Zbiralnice pri podružnicah oziroma družinah kot posamezni čebelarji naj zbrano količino suhih tropin prijavijo tov. Verbiču Ivu, Dev. Mar. v Polju 61

(Ljubljana), ki bo potrebno ukrenil glede prevzema na licu mesta ter takojšnjega plačila.

Kupim

nekaj čebeljih družin v AZ-panjih. Imeti morajo zimsko zalogo. Zamenjam tudi za seno. — Glad Mihael, Slov. Briga št. 4, p. Nova sela pri Kočevju.

Prodam

40 AZ-panjev s čebelami, dobro založenih z medom. Cena 120.000 din. Černejšek Jožef, čebelar, Razgor p. Laporje pri Slov. Bistrici.

15 čebeljih družin

v AZ-panjih ima naprodaj Zunko Ivan, tajnik Čeb. družine v Litiji. Panji novi na 10 satov. Družine močne. Cena po dogovoru.

Spomladi

bom imel naprodaj 6 AZ-panjev, 6 panjev nemške mere in 8 kranjičev. Cena po dogovoru. — Zakrajšek Janez, Strletje št. 4, pošta Rob pri Velikih Laščah.

PO SKLEPU LISTA: Čebelarška zadruga je prejela obvestilo, da je Zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo v Beogradu določilo po posredovanju predsednika tov. Miheliča za potrebe slovenskih čebelarjev 5 vagonov sladkorja. Ker znašajo prijavljene potrebe okrog 14 vagonov, je bilo treba zahteve krčiti in upoštevati predvsem kraje, ki so najbolj prizadeti. Sladkor bodo morale podružnice in družine deliti v prisotnosti zastopstva okrajnih odnosno krajevnih ljudskih odborov.

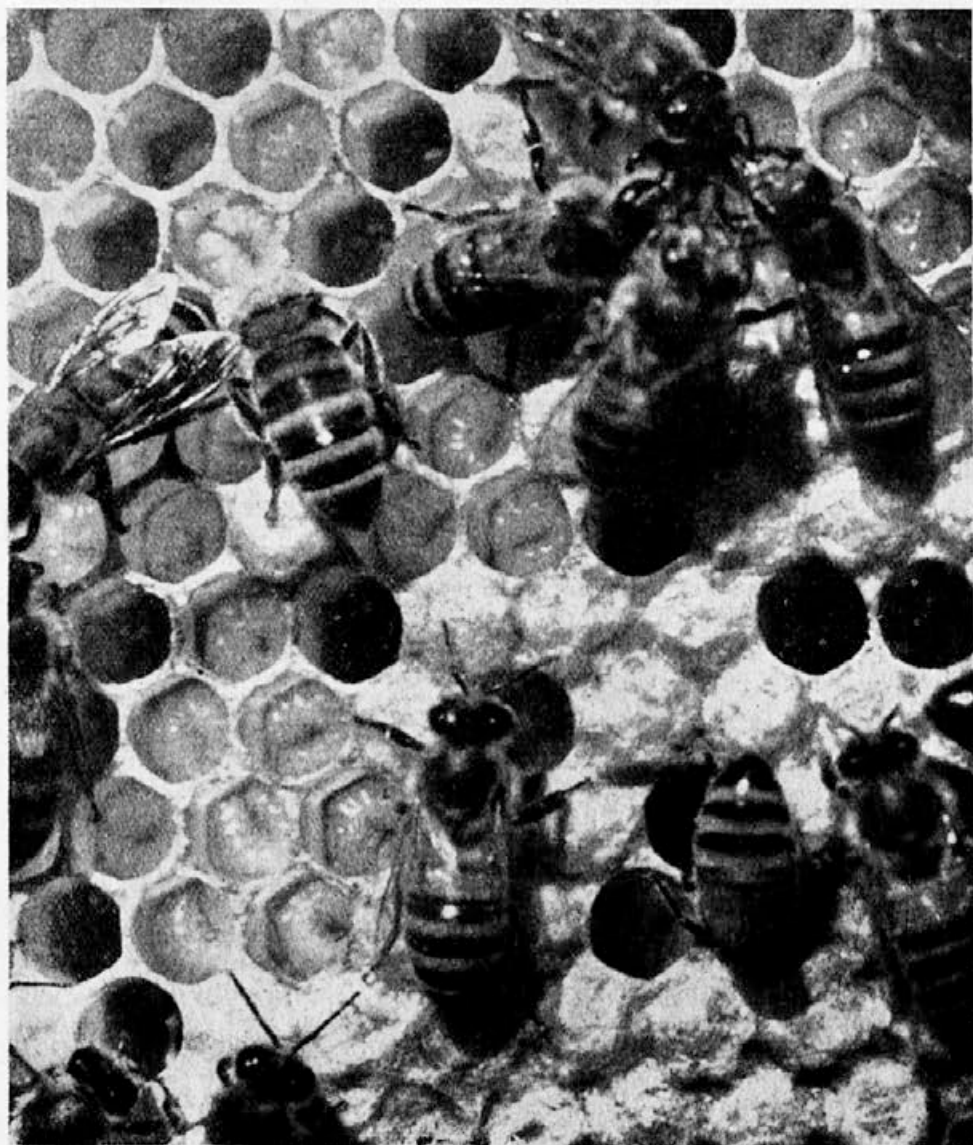
Lj 30.8.1947

SLOVENSKI ČEBELAR

Številka 10

V Ljubljani, 1. oktobra 1946

Letnik XLVIII

V otroški izbi.

Jeseni poležene mladice so spomladanska delovna sila družine. (Foto: Teale.)

Stane Mihelič: Prevažanje in AŽ-panji

V tem članku nimam namena pisati o vseh problemih, ki so v zvezi s prevažanjem čebel na pašo; skušal bom odgovoriti le na vprašanje, v koliko je naš AŽ-panj prikladen za prevoz. Pri tem se opiram na lastne skušnje in skušnje tistih čebelarjev, ki so prevažali čebele v Vojvodino in na ajdova pasišča na Štajerskem.

Moja kritika AŽ-panja velja v prvi vrsti le za primere, ko se prevoz z vlakom zaradi različnih ovir prekomerno zavleče, ko nastanejo iz nepredvidenih vzrokov večje zamude; zdi se mi potrebna, če hočemo s te strani vsaj deloma zavarovati čebelarje pred izgubami.

Moderni AŽ-panji, kakršne danes izdeluje tov. Grom, odnosno mizar-ska delavnica Čebelar-ske zadruge za Slovenijo, imajo za prevoz oskrbljeno ventilacijo zadaj z mrežo v okencih, spredaj pa z duški, ki so izvrtani v brado. Najnovejši panji imajo v okencih zadaj celo mrežo na posebnih okvirih, ki jih v času prevažanja lahko odvezujemo. Ker imajo ti panji tudi na vratcih mreže, se morejo čebele s satov preseliti v prostor med vratci in okenci, da tako zmanjšajo vročino v panju samem.

Več let sem že prevažal ene kakor druge panje s paše na pašo na razdaljo kakih 100 km, ali nikdar nisem čutil potrebe jemati okvire z mrežo pri okencih iz panja. Tudi ni bilo potrebno, ker se mi niso čebele nikoli dušile. Pač pa se mi je dogodilo to, kar se dogaja vsakomur, ki ima v brado vdelane duške, da so se čebele nabrale med vožnjo v prostoru za brado in se ali zadušile, ali pa zaradi vročine tako prekuhale, da so padle na tla in tam tudi pomrle, ko sem odpiral panje. Če sem hotel to na daljši vožnji preprečiti, sem moral, preden sem zaprl brade, zamašiti tudi žrela. To bi priporočal vsakemu čebelarju, ki pelje čebele na pašo z vlakom ali pa z avtomobilom, zlasti če vozi podnevi.

Iz povedanega je razvidno, da pri prevažanju AŽ-panjev, kakršne izdelujemo danes, ne moremo uporabljati ventilacije spredaj. Bolje je, da je sploh ni.

Kar se tiče ventilacije zadaj, pa sledeče: Za krajše prevoze ta ventilacija popolnoma zadostuje, posebno če prevažamo ponoči in v hladnem vremenu. V primerih prevoza v Vojvodino in tudi na Štajersko, n. pr. iz Ljubljane v Mursko Soboto, pa ta ventilacija ne zadostuje. To vedo prav dobro čebelarji, ki so prejšnja leta in tudi letos vozili čebele v Vojvodino in na Štajersko. Še danes mi je neprijetno, če se spomnim, kako sem moral med vožnjo iz Vojvodine odpirati okenca in spuščati čebele na prosto, da sem tako preprečil večjo katastrofo. Koliko muke je s tem, koliko trpljenja s prekladanjem panjev v vagonu, da spraviš čebele do zraka, ve vsakdo, ki jih je vozil na pašo po tako dolgih progah. Vse brizganje čebel z vodo skozi okenca nič ne pomaga. Mnogo bolje je, če imamo med vožnjo v panjih pitalnike, v katere jim od časa do časa nalijemo vode. Tisti čebelarji, ki so namestili v panjih pitalnike, so imeli med vožnjo bolj mirne čebele in tudi manj mrličev na dnu panjev. Pozneje pa se je izkazalo, da so prav tako utrpeli precejšnje izgube pri čebelah, samo da jim je žival pomrla šele nekaj dni po prevozu. Vse to kaže, da ventilacija, kakršno uporabljamo v AŽ-panjih, za take prevoze ni primerna in da bo treba AŽ-panj v te namene izpopolniti in predelati.

Ker sem videl, kako je, sem med vožnjo preizkusil še drugi način. Odvzel sem panjem v medišču in nekaterim še v plodišču mreže z okenca in spustil čebele v vmesni prostor med vratci. Mislim sem, da bom na ta način rešil problem. Ali kaj sem ugotovil? Ko sem pripeljal te panje na novo pasišče in jih odprl, sem za vratci našel na tleh cele kupe mrtvic, nič manj, kot sem jih izkopal iz drugih panjev, kjer sem pustil okenca z mrežami v panju. Isto se je dogodilo drugim. Torej tudi ta način ventilacije za AŽ-panje ni primeren. Vse čebele namreč, ki gredo s satja v ta vmesni prostor, se tako izdelajo, da kmalu poginejo. Iz vsega tega sledi, da čebel med prevažanjem ne smemo pustiti s satja.

Pa nisem storil samo tega. Pred prevozom sem odvzel panjem v mediščih po dva do tri sate, da bi se lahko čebele zbrale v nastalem praznem prostoru v gručo in s tem zmanjšale natrpanost v plodiščih. Tudi to ni nič pomagalo. Zato najbrž ni pretirana moja trditev, da naši AŽ-panji nimajo pravilne in zadostne ventilacije za daljše prevoze.

Naš tovariš Anton Znidaršič je že pred leti opozoril na to in konstruiral AŽ-panj »nove oblike«, kakor ga je sam imenoval. Napravil je AŽ-panj, ki je imel vrata in okenca spredaj in zadaj. Morda ta preureditev ni bila najboljša, vendar pa je bila, kar se ventilacije tiče, zadeva v redu. Ali kaj se je zgodilo? V »Slovenskem čebelarju«, kjer naj bi se zadeva kritično in praktično obravnavala, so lopnili po njem, ga smešili in se norčevali iz njega. Tako ni mogel prodreti in problem ventilacije v našem AŽ-panju je ostal nerešen.

Naši železnicarji, ki so bili in so še vedno vneti prevaževalci, so skušali rešiti problem ventilacije tako, da so v sprednji končnici po vsej širini panja napravili kakih 10 cm širok dušek. Tako je nastal v mediščih preprih, ki je gotovo zmanjšal izgube med prevozom. V koliko so s tem uspeli, ne vemo; doslej ni še nihče o tem pisal. Vem le toliko, da je imel ta način rešitve vsaj eno napako, namreč to, da so čebele kaj rade ob dobri paši izdelale mrežo s smolo in tako preprečile nameravano ventilacijo. Treba bi bilo misliti na to, da bi se mreže v času, ko niso potrebne, lahko odvezemale.

Na svojevrsten način in po mojem mnenju najbolje je rešil problem ventilacije v panju tov. Kirar, velečebelar s Štajerske. Njegovi panji imajo ventilacijo zadaj, spredaj in tudi z vrhnje strani. Seveda je mogel to napraviti samo pri panjih, kakršne uporablja on. Dejstvo je, da je imel ravno tov. Kirar, ki je pripeljal v Vojvodino nad 200 panjev, najmanjše izgube, čeprav so njegovi panji stali na soncu mnogo dlje kot naši AŽ-panji. No, in zaradi tega bo treba pri reševanju problema ventilacije panjev med vožnjo, proučiti še prav posebno Kirarjev sistem prezračevanja, da ne govorim tu o njegovem panju, ki bo v bodočnosti prav gotovo igral v našem čebelarstvu važno vlogo. Nadalje naj omenim, da uporabljajo drugod pri prevažanju čebel na pašo predvsem ventilacijo od zgoraj. Tisti, ki so jo preizkusili, so mi pravili, da imajo pri takem prezračevanju panjev prav malo izgub. To bo verjetno, kajti topel zrak odhaja v tem primeru neovirano iz panjev in čebele ne gredo s satja, a če gredo, se kmalu zopet preselijo nazaj.

Te vrstice sem napisal zato, da bi začeli o vseh teh problemih nekoliko podrobneje razmišljati in da bi ukrenili vse potrebno v panju za zmanjšanje izgub pri prevažanju čebel. Pozivam čebelarje, da popišejo svoje dosedanje skušnje in prispevajo tako k rešitvi zgoraj načrtanih problemov.

O ureditvi pasišč in še kaj

Dve stvari sta bili že od nekdaj pri našem čebelarstvu povod za nesoglasja, nerazumevanja, kritiko in spore. Ta nesrečna kamna spotike sta sladkor in pasišča. Glede sladkorja danes ne moremo dosti govoriti, ker ga manjka menda povsod po svetu. Saj nam pišejo znanci iz Amerike, da ga tudi tam dobivajo v zelo omejeni količini, le nekaj malega več kot pri nas. Rabijo pa namesto sladkorja med. Kadar bo pri nas sladkorna kriza minula, upamo, da bodo čebelarji zopet deležni prave podpore, zlasti če bo potrebno s sladkorjem popravljati slabe letine. Z urejenimi razmerami pričakujemo tudi boljšega razumevanja za obstanek in napredek našega čebelarstva, kot so ga pokazali v polpretekli dobi vodilni organi bivše »poljeprivrede«. Tedaj smo morali namreč visokim gospodom dokazovati že splošno znano resnico, da niso čebele tu samo zaradi čebelarjev, temveč da so v naravi nujno potrebne kot oprasovalke najraznovrstnejših rastlin. Čebelarji upamo, da na tako slabo razgledane »stručnike« ne bomo več naleteli. Preprost ameriški farmar je o tem mnogo bolj poučen, ker postavi v svojih obširnih sadovnjakih tu pa tam kak panj, z edinim namenom, da mu spomladi čebele oprase cvetje sadnega drevja. Za pridelek medu in nadaljnji obstoj čebeljih družin mu navadno ni dosti mar, zlasti če ni sam čebelar. Saj si z obilnim izkupičkom za sadje lahko kupi spomladi zopet potrebno število novih čebeljih družin. Njemu so torej čebele le posredovalke za doseg njegovega sadjarskega namena.

Po naših vaseh je polno ljudi, ki goje po nekaj panjev čebel iz golega veselja in navade, ker je žival že toliko in toliko let pri hiši. Od nekaj panjev ne morejo nikoli pričakovati toliko donosa, da bi se to res »splacalo«, če vzamemo v račun uporabljeni čas, da ne rečem običajno plačanih ur. Ta slučajna in nenamerna okolnost, da bi iz čebelarstva črpali ti ljudje kake besede vredne dohodke, pa ima za splošen blagor tolikšen pomen, da bi ravno te razkropljene in stalno naseljene gojitelje čebel morali glede na splošnost vse bolj upoštevati in jih izpodbujati, da ne opuste tega svojega opravila. Če bi taka stalna krajevna čebelarstva nekoč prenehala, bi lahko nastali tu pa tam mrtvi otoki v rodnem svetu. Rastline bi ostale v veliki večini neoprašene, brez sadu in semena. Tak pojav smo opazovali prvo leto po prejšnji svetovni vojni v goratih predelih Goriške, kjer so se vršili boji in so bila na daleč okrog uničena vsa čebelarstva. Sadje so imeli le tam, kjer so bile v primerni bližini čebele. V isti občini je pri enakih vremenskih in klimatičnih razmerah ostal en konec naselij brez sadja, a v drugem delu ga je bilo dovolj. Dognali so, da je bilo sadje le tam, kjer je bil v bližini kak panj čebel. Zaradi stalnega deževnega in vetrovnega vremena ob času cvetja žival ni upala daleč leteti in so bile meje oprasenega cvetja jeseni tako očitne, da je vzbujalo to že splošno pozornost tudi pri nepoznavalcih tajnosti narave.

Zato ponavljam: Raztresena mlada čebelarstva križem dežele so tako važen činitelj pri ohranjanju rastlinskega sveta, da jim je treba že iz tega vzroka posvečati največjo skrb. Važna so zlasti spomladi, ko okrog njih vse bujno cvete in ko žival ne leti daleč, nič manj seveda jeseni, ko razvije svoje popje ajda.

Tu pridemo do točke, kjer se čebelarji kljub svoji privzgojeni miro-

ljubnosti včasih le razburijo. Na raznih sestankih za dodeljevanje ajdovih pasišč so domači čebelarji izražali bojazen, da bodo pri tem prizadete njih čebele. Kot mi je znano, se je po uvidevnosti strokovnih komisij v posameznih krajih zadeva tako uredila, da so bila v splošnem zavarovana tudi mala čebelarstva. Ozirati se je bilo treba med drugim zlasti na dejstvo, da se ob ajdovem cvetju zelo rado pojavi ropanje v večjem obsegu. Kdor je imel kdaj opraviti z ropanjem, mu je znano, kakšno delo, skrb in škodo lahko napravi. To je za čebelarja isto kot toča za kmeta. Zato mora biti skrb malih čebelarjev nepristranskemu opazovalcu popolnoma razumljiva. Ropanje se pojavi ob slabi ali po končani paši, ob prenatrpanju čebel na ožjem prostoru, a tudi zaradi neprevidnosti čebelarjev, če odpirajo v tem času panje, ali če trpe v svojih čebelnjakih brezmatične in slabotne družine, ki privabijo roparice, da napadejo najprej te, pozneje pa se lotijo še normalnih družin v sosesčini. Ropanje pa se včasih pojavi tudi brez vidnih vzrokov, tako rekoč samo po sebi.

Čeprav so bila ajdova pasišča v splošnem sporazumno in zaradi morebitnega ropanja previdno razdeljena, bo bodočnost le še pokazala nedostatke, ki jih bo treba pozneje odpraviti. Že to leto nam bo pokazalo marsikaj, kar bo treba prihodnjič upoštevati. Zato se mi zdi potrebno, da omenim že sedaj skušnje, ki smo si jih pridobili prejšnja leta na neurejenih ali površno določenih ajdovih pasiščih.

Za ajdova pasišča naj bi se v bodoče določali le kraji, ki imajo dovolj obsežne komplekse ajdovih posevkov in kjer ni domačih čebel toliko, da bi ob normalnih letinah izrabile vso pašo.

Za zaščito manjših domačih čebelarstev, ki so ob morebitnem ropanju najbolj v nevarnosti, naj se določijo stojišča dovoženih čebel toliko daleč proč, da ne dosegaajo ob normalnem izletu drugih čebelarstev. To je okrog tri kilometre zračne črte v eno stran, na večjih ravninah brez gozdov celo več. Saj se dobe skoro povsod oddaljene samotne kmetije, kjer ni v bližini drugih čebel. Če pa takih naselij ni, ne bo težko postaviti večji skupini prevaževalcev sredi poljačasne čebelnjake in dobiti v bližini vasi za mal denar ali posodico medu človeka, ki bi si za varstvo čebel postlal v tem čebelnjaku. Sicer pa so tatvine čebel v mirnih časih prav redke.

Čebele je treba po končani ajdovi paši takoj odpeljati. Paša traja kvečjemu do Malega šmarna. Pozneje ajda ne medi več zaradi hladnih noči, četudi je v najlepšem cvetju in so dnevi še tako ugodni za medenje. Da bi jih puščali dalje časa na pasišču, je zelo tvegano, ker se navadno pojavi ropanje, kakor hitro je večja množina panjev na ozkem prostoru. Zorenje medu bi ne smelo biti nikako opravičilo za odlašanje z odvozom, ker povzroča to »zorenje« nevarno norenje čebel — to je ropanje.

Če pobije v kakem kraju ajdo toča, je treba čebele že med pašo takoj umakniti, sicer je rop neizogiben. Za take primere bi morali imeti kaka rezervna pasišča, ki jih drugače ne izrabljamo.

Znanstveno bo treba preiskati tudi vzroke, zakaj v nekaterih krajih ajda ne medi več tako kot nekdanj. Znano je, da siva ajda ne daje kaj prida medečine. Vzroki za to tiče morda v rastlini sami, lahko pa so krive temu fizikalne spremembe tal, klimatične spremembe, gradnja večjih tovarn v bližini, od koder prihaja iz dimnikov mnogo pepela in saj ter se vse to vlega zlasti z meglo na občutljivo cvetje ajdovih polj in preprečuje medenje.

Osuševanje Ljubljanskega barja na primer tudi za čebelarstvo ni brez pomena. Včasih se je megla z barja zavlekla daleč v okoliške kraje in kot trdijo stari čebelarji, so bili dnevi z dolgo trajajočo meglo izredno medoviti. Če pa posije sonce zgodaj dopoldne na ajdo, je medenja kmalu konec.

Za druge paše ni bilo med čebelarji nikoli nesoglasij. Druge medeče rastline pač ne podžigajo čebel tako k ropu kakor ajda in njen med s svojim dražljivim vonjem. Saj je na primer močno medenje hoje neizčrpen vir medu in ne igra število panjev ob hojevi beri nikake vloge. Tudi ropanje se ne pojavlja.

Z dobro voljo, z razumevanjem in z načrtno razdelitvijo ajdovih pasišč pa se bodo pojavi nesoglasij prav gotovo v bodočih letih polegli, kar je iskrena želja vseh pravih čebelarjev.

H. Peternel:

Skrb za bodočnost našega čebelarstva

Odgovoriti na vprašanje, kakšno bo prihodnje čebelarsko leto, je skoraj nemogoče, ker pač ne vemo, kakšno bo vreme in paša v prihodnjem letu. A nekaj vemo že sedaj: kakršen temelj bo postavljen našemu čebelarstvu že v tem letu, takšen bo razvoj čebeljih družin v prihodnjem letu. Čebelarji nismo gospodarji vremenskih prilik, a lahko storimo že letos marsikaj, da bo naše čebelarstvo v bodočnosti čim plodovitejše. Na zazimovanje čebel se ne pripravljamo morda šele takrat, ko že beli slana polja in travnike, ampak že mnogo prej med letom. Od poletnih priprav je odvisno čebelarstvo v prihodnjem letu.

Sicer ponavljam v tem članku že znane stvari, a tovariši čebelarji naj mi oprostijo, če sem mnenja, da se o teh stvareh nikdar ne piše in govori dovolj. Kakor je obče znano, moremo pričakovati uspeh v čebelarstvu le tedaj, ako je že pozimi v panju:

1. dobra matica,
2. lepo, brezhibno satovje s potrebno zalogo medu,
3. dovolj mladih čebel,
4. in vse to v dobrem panju.

1. Dobra matica

Matica ni žival, katero bi mogli soditi zgolj po vnanjosti. »Po njih delih jih hoste spoznali«, velja za ljudi, živali in rastline; posebno pa velja to za matico. Po zalegi, ki je delo matice, spoznamo, ali je rodovitna, po lastnostih čebel spoznamo njeno vrednost za razplod. So rodovitne matice, a njih zarod ni kaj prida. Čebelar naj ima odprte oči in naj si zapiše vse, kar opazi važnega pri čebelah med letom. Neumestno je zanašati se na spomin. Marsikaj pozabi tudi oni, ki si domišljuje, da ima dober spomin.

Kolikokrat je že slišal in čital čebelar, da je bolje imeti le 10 dobrih panjev kot 30 slabih. A ko pride do odločitve, se mu smili vsak slabič. Ni mu dovolj ne 10, ne 20 in ne 30 panjev, dasi mu ni mogoče pravilno oskrbovati niti 10 panjev. O uspehih v čebelarstvu ne odločuje število čebeljih družin, temveč njih kakovost. Dobrih matice je vedno le malo:

zato pa mora čebelar obdržati za pleme le toliko čebeljih družin, kolikor ima dobrih matic. Za vsak primer je treba na določeno število panjev imeti po eno dobro matico v rezervi. Previden čebelar bo obdržal primerno število manjših družin z dobrimi maticami, da si lahko pomaga iz zadrege, ako izgubi kak panj pozimi ali v zgodnji pomladi matico, ali ako spomladi kaka matica ne ustreza svojemu namenu. Take rezervne družine lahko prezimi v eksportnih panjih ali pa v mediščih ostalih panjev, ki morajo biti seveda strogo ločena od plodišč. Zadnji način je zaradi tega boljši, ker lahko spomladi po odvzetju matic združi rezervno družino s spodnjo in dobi tako izredno močno družino, ki bo spomladi v polni meri izrabila prvo pašo. Take združene družine so tiste, ki so prve zrele za naravne ali narejene roje.

2. Lepo satovje s primerno zalogo medu

Od čebel je odvisen donos prihodnjega leta. Popolne čebele pa se izvalijo le v brezhibnem satovju. Čebele, ki se poležejo v prav starih satih, ne morejo biti pravilno razvite, ker so doraščale v pretesnih zibkah. Do lepega satovja pride čebelar na ta način, da dà čebelam izdelati ob dobri paši satnice. Ni več pomanjkanja satnic! Vsak jih je že letos lahko dobil, kolikor jih je rabil. Zato je napačno ravnal, kdor ni izmenjal starih satov z novimi. Res je, da mora biti med letom v panjih tudi nekaj trotoev, a bolje je, da se ne rodijo, kot da bi bili v breme čebelji družini in v škodo čebelarju. Nikomur se ni treba bati, da bi bilo čebelarstvo nenaravno, ako omejuje trotoevino v gnezdu. Saj lahko uporablja gradilni satnik, v katerem čebele po mili volji gradijo trotoevino. Ko jo matice zaležejo, jo podere in s tem pridela neverjetne množine voska. Satovje v gnezdu naj bo jeseni polno ali skoraj polno zdravega medu, torej ne hojevca ali mane. Nekateri čebelarji mislijo, da je tudi med s pravega kostanja za prezimovanje neprimeren. A to ni res! Res je le, da tak med čebelarja vara. Čebele prinašajo s pravega kostanja razen medečine tudi mnogo obnožine. Vrh te obnožine nanosijo tenko plast (1–2 mm) medu in celice pokrijejo s pokrovc. Čebelar misli, da so celice polne medu, in da ga je dovolj za zimo. A čebele porabijo med, nakar jim ostane samo še obnožina, ki je bila skrita pod medom. V sili jo čebele zaužijejo v večjih količinah, kar povzroča strahovito grižo. Ako pa čebelar nakrmi čebele jeseni z medom, ki ga je takoj po kostanjevi paši odvezal družinam, bo spoznal, da je izvrsten za prezimovanje.

Glede množine medu ali zimske zaloge moraš vedeti, da je od nje odvisno uspevanje čebelje družine v prihodnjem letu. Kdor dà ali pusti jeseni čebelam le toliko medu, da preživijo zimsko dobo, z izgovorom, da jim bo spomladi dodal, kar jim bo manjkalo, je na napačni poti. Spomladi je čebelarju nemogoče čebele spraviti do zadostnih zalog. Čebele imajo tedaj ves pokrmljeni med za pašo, in ga porabijo za povečanje obsega zalege. Danes dà lahko čebelar družinam velik obrok medu, čez nekaj dni pa bodo zopet suhe. Razvoj čebel se ravna po zalogi medu, ki jim preostane po prvem pomladnem trebljenju. Poizkusi so pokazali, da dosežejo družine, ki imajo po snažilnem izletu še 9–10 kg medu, štirikrat prej višek razvoja nego one, ki imajo 4–5 kg zaloge. In vendar mislijo čebelarji, da so družine s tako zalogo dovolj preskrbljene. Zaloga medu mora biti v panju že jeseni, ako hočeš imeti od nje tudi kake koristi v drugem letu.

3. Dovolj mladih čebel

Znano je, da živijo čebele v pašni dobi le kakih 6 tednov. Tako hitro se izrabijo pri delu. V brezdelju (pozno jeseni, čez zimo in zgodaj spomladi) pa se mnogo bolj počasi starajo. Stare čebele, ki so pustile že prejšnje leto polovico svojih življenjskih moči v delu, žive spomladi le nekaj tednov, mlade, še neizrabljene čebele pa se lahko pretolčejo prav do glavne paše, odnosno do rojenja. Do takrat je že napolnil nov naraščaj ves panj. Iz tega je razvidna važnost mladih čebel v čebelarstvu bodočega leta. Da dobimo dovolj mladih čebel za zimo, moramo pospeševati zaleganje v poznem poletju in zgodnji jeseni. Kjer je dobra paša na otavi in ajdi, pospešuje zaleganje narava sama. Kjer tega ni, je treba družine dražilno pitati.

4. Vse to naj bo v dobrem panju

Panji se morajo dobro zapirati, kar nas učijo čebele same, ki že poleti zadelajo vse reže z zadelavino (propolisom). Za prezimovanje ni sposoben panj, v katerem vlada prepih, smrtni sovražnih čebel. Čebelje družine morajo biti glede na prostor, v katerem prezimujejo dovolj živalne. Slabiče je treba jeseni razdreti ali zazimiti kvečjemu v medišjih močnih panjev, in še tam omejiti prostor. Spraviti jih moramo tjakaj v poznem poletju ali v zgodnji jeseni, da lahko pravočasno zamažejo vse reže. Skušnje so pokazale, da ni dobro čebele prezgodaj odeti in zapažiti. Če jih prekmalu odenemo, se ne stisnejo v gručo in jih lahko zajame prvi hujši mraz v stranskih ulicah. Mnoge izmed njih zgubijo zvezo z glavnim delom družine, in tamkaj zmrznejo, preden pridejo do svojih sestic. Ako z zapaženjem odlašamo, lahko sicer tudi otrpnejo v hladnih nočeh, a opoldne ob lepih poznojesenskih dnevih oživijo in se priključijo k zimski gručici. Za najhujšo zimo je treba posamezne panje kakor tudi celotno skladanico panjev zavarovati proti mrazu.

Važno je, da čebelar zadela žrela panjev jeseni s primernimi zapahi, s katerimi zabrani mišim vstop v panj. Posebno nevarna je rovka, ki prav za prav ni miš, ampak požrešna žuškojeda živalca, ki se splazi skozi neverjetno majhne luknje v panj, kjer potem naravnost mesarsko gospodari med čebelami. Družina, v kateri je gospodarila miš ali rovka, ostane celo leto slabič, ako sploh ostane pri življenju.

Za zapaženje panjev v notranjosti je najboljši papir, sešit v debelejši lege. Prav dobre so tudi slamnice. Za odevanje celega sklada panjev je primerna otava, pezdin ali listje; slama za kaj takega ni priporočljiva, ker se rade vgnezdijo vanj miši in vznemirjajo čebele čez zimo.

Tudi ptice rade stikajo v zimskem času okrog čebelnjaka. Preženemo jih s strašili in s tem, da jih krmimo na oknih svojih stanovanj. Ker so drugače potrebne in koristne, jih nikar ne uničujemo! Sicer pa skrbimo, da bo vladal pozimi v čebelnjaku in okoli čebelnjaka popolen mir. Ako zapade sneg, ga odkidajmo meter ali dva na široko in potresimo tla v bližnji okolici čebelnjaka s suho zemljo ali s čim podobnim, da se ne bodo preveč bleščala čebelam, ko jih bo toplo sonce izvabilo na prosto. Otrple čebele poberimo v posodo, jih ogrejmo v zakurjeni sobi in jih pod večer dodajmo ne kakemu slabiču, ampak najmočnejšemu panju, kjer si bodo opomogle in nam poplačale našo skrb z medom in obnožino, ki jo bodo po srečno prestani zimi prinašale v panj.

M. L. Rožman: Električno zažičevanje

V 5.-6. številki letošnjega »Slovenskega čebelarja« je B. D. objavil članek o električnem utiranju žice v satnice. Ker pa se mi zdi, da mnogo čebelarjev vendarle ne bo toliko spretnih, da bi sami izdelali pripravo, skozi katero mora biti pri tem speljan električni tok, bom skušal v kratkih potezih pojasniti še neki drugi postopek.

Jeklena žica, s katero zažičujemo satnike, ima 0,3 mm premera. Za en satnik je rabimo 1 do 1,75 m. Električna upornost te žice je tako majhna, da je ne smemo priključiti, kadar jo hočemo segreti, neposredno na omrežje, ker bi bil tok, ki ga določa upornost, pri običajni mrežni napetosti (220 voltov) premočan in bi zaradi tega nastal kratek stik. Da to preprečimo uporabljamo predupor, pri izmeničnem toku pa tudi transformator.

Najprej nekaj besed o transformatorju. Predvsem je treba vedeti, da mora biti transformator dimenzioniran za določeno debelino in določeno dolžino žice, ki jo nameravaš segreti, ali pa mora imeti odcepe z različnimi napetostmi. Če takih odcepov ni, ne moreš uporabljati isti transformator pri satniku, ki ima žico speljano podolžno in pri nekem drugem, ki je zažičen pokončno, še manj, če je število vzporednih delov žice različno. Tudi na velikost satnika se je treba pri tem ozirati.

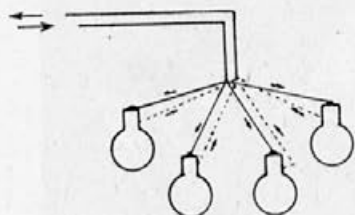
Neki čebelar si je še pred vojno nabavil električno zažičevalno pripravo s transformatorjem, a jo je že po prvih poizkusih utiranja zavrgel, ker je vsakokrat, čim je spustil električni tok skozi žico, prišlo do kratkega stika. Pripravo je kasneje preizkusil tudi njegov prijatelj, ta pa je na veliko začudenje njenega lastnika ugotovil, da sijajno deluje. Odveč bi bilo popisovati, kako sta čebelarja končno vendarle prišla do spoznanja, da je aparat uporaben samo pri podolžno zažičenih satnikih. Kdor je razumel zgornjo razlago, mu bo jasno, zakaj.

S transformatorjem lahko napetost poljubno izpreminjamo in izrabimo le oni del električne energije, ki jo potrebujemo. Izguba energije

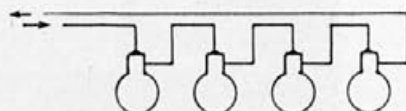
je v transformatorjih samih malenkostna. Tega seveda ne moremo trditi o preduporu. Pri segrevanju žice s preduporom je koristno izrabljena energija le majhen del celotne potrošnje. Električni števec pa beleži vso potrošeno energijo in je zato števnina pri segrevanju žice s preduporom mnogo višja kakor pri segrevanju s transformatorjem. Na kratko povedano: Transformator je s stališča potrošnje električnega toka znatno bolj ekonomičen kot predupor. Kljub temu ga ne moremo priporočati, ker je njegova cena previsoka in je primerneга sploh težko dobiti. Zato se bomo raje odločili za predupor.

Način segrevanja žice s preduporom je popisal v zgoraj imenovani številki »Slov. čebelarja« naš tovariš B. D. Za predupor je uporabljal vodo, kar pa ni najbolje. Tak postopek ima namreč poleg že omenjene pomanjkljivosti še to hibo, da se upor s temperaturo vode, ki se zaradi električnega toka čedalje bolj segreva, prav močno izpreminja.

Tudi jaz segrevam žico pri njenem utiranju v satnice s preduporom. Kot predupor mi služi navaden električni likalnik, ki se je danes že skoraj v vseh gospodinjstvih udomačil. Kdor bi me posnemal in uporabljal pri tem čebelarskem opravilu likalnik, pa mora paziti na njegovo pravilno vključitev. Da ne bo zagrešil pri vključevanju kake napake, naj vezavo pojasnim na primeru z žarnicami. Več žarnic lahko priključiš na električno omrežje na dva načina: prvič v z p o r e d n o in drugič z a p o r e d n o. Kaj je vzporedna in kaj zaporedna vezava, kažeta spodnji sliki:

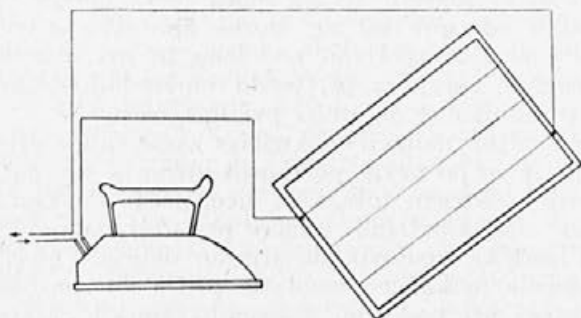

Vzporedna vezava: Vsaka žarnica je direktno priključena na polno napetost. Če odvijesh eno, ostale še vedno gore. Tok ni prekinjen.

Zaporedna vezava: Električna struja teče od žarnice do žarnice. Če odvijesh eno, ugasnejo vse. Tok je torej prekinjen.

Pri utiranju žice uporabljam predupor in zaporedno vezavo.

Iz zgornjih slik je jasno razvidno, kako postopam. Kaj rabim pri tem? 3—4 m izolirane žice, vtični stikali in dve banani (enojni vtičali). Koliko stane to? Žica 20 din, stikali 16 din in banani 5 din. Skupaj torej 45 din, dočim bi stal transformator 250 do 500 dinarjev, kar je odvisno od njegove velikosti.

Tovariši čebelarji, poizkusite na popisani način zažičevati satnice! Boste videli, da se vam bo obneslo. Kdor nima likalnika, naj zaporedno vključi štiri do pet 25 vatnih žarnic.

Lammertov pojav na preizkušnji.

Do sedaj smo govorili o Lammertovem pojavu ves čas kot o nekem dognanem dejstvu. Toda brez preverjenja in na enem samem primeru zgrajena teorija ostane slej ko prej hipoteza, ogrodje brez mesa in krvi. Ena lastovka še ne priključuje pomladi. Tako tudi zgolj na podlagi v Magdeburgu najdenega gradiva, četudi kažejo vsi znaki, da je dovolj zanesljivo in znanstveno neoporečno, ne moremo trditi, da so toplotne razmere v vseh zazimljenih družinah takšne, kakršne je našel dr. Armbruster pri Lammertovih družinah, in še to v glavnem le pri eni opazovani družini. V Armbrusterjevih domnevah je brez dvoma marsikaj takega, kar prestopa meje stvarnosti in se giblje v območju človeške fantazije. Zato bi bila preizkušnja njegove teorije nujno potrebna. Kako in v katerih točkah naj bi se preizkušnja izvršila, je Armbruster že itak nakazal v dodatku k svoji razpravi »Toplotno gospodarstvo v čebelji družini«.

Kdor pozna Armbrusterjevo živahno naravo, mu bo razumljivo, da mu ni dala žilica prej miru, dokler ni uresničil načrtov za poizkuse, s katerimi je hotel dokazati pravilnost zaključkov, ki jih je bil podal v knjigi. Toda usoda mu ni bila preveč naklonjena. Zaman je iskal samobeležnih, toplotno registrirajočih aparatov, ki bi mu delo olajšali. Končno se je moral zateči k istim preprostim opazovalnim sredstvom, kot jih je bil uporabljal že Lammert leta 1896.

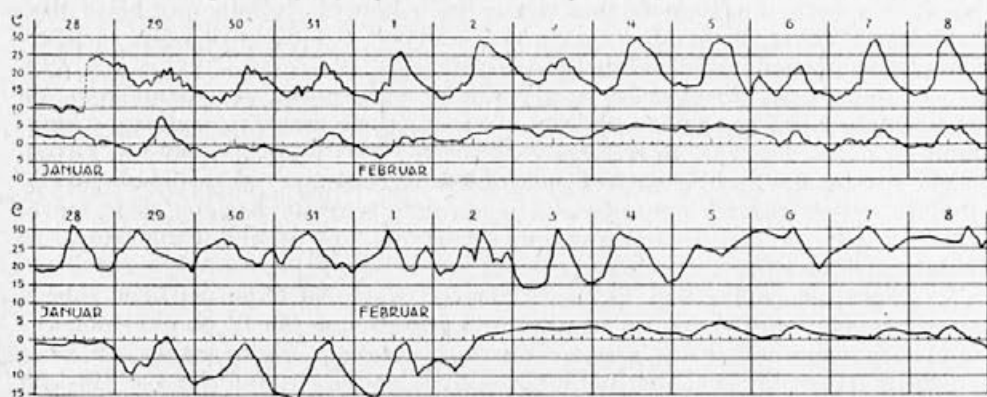
Konec decembra leta 1923. je dal prepeljati pod okno pritlične sobe v svojem stanovanju tri panje in ukrenil vse potrebno, da bi potekel poizkus čim bolj nemoteno. Vsak panj je opremil z dvema toplomeroma, in sicer enega z živosrebrnima, dva pa s takima, ki sta bila napolnjena z vinskim cvetom. Po eden imed obeh toplomerov v vsakem panju je tičal s spodnjim koncem v središču čebelje gručice, drugi v njenih obrobni predelih. Sedmi termometer, ki je bil namenjen za določanje vnanje zračne temperature, je bil pritrjen na pokrov srednjega panja. Pred sončnimi žarki in padavinami ga je ščitila streha, s katero so bili panji pokriti. Toplomere je Armbruster prej preizkusil, če so dovolj natančni in če kažejo enako. Vse je bilo tako urejeno in prirejeno, da bi bilo mogoče čitati toplino na toplomerih tudi skozi okno sobe, pod katerim so stali panji. Z opazovanji je pričel 19. januarja 1924., torej en dan kasneje kakor Lammert. Trajali pa so kakor pri Lammertu točno štiri tedne, to je do 16. februarja. Toplino je zapisoval vsake pol ure, kadar so bila potrebna posebno natančna opazovanja, vsake četrte ure. Poleg tega si je sproti zapisoval podrobnosti o vremenu, motnjah in podobnih vnanjih okoliščinah. Skupno je bilo 1491 opazovanj, vseh temperaturnih zaznamkov 8579.

Opazovane družine niso bile najbolj primerne za take poizkuse. Bile so dokaj šibke, sede pa so na težkem medu od jesenskega rësja. Zlasti ena med njimi je bila precej šibka, vendar je zaradi kontrole ni maral izločiti. Tudi opazovalni prostor ni bil ravno posrečeno izbran. Izpostavljen je bil prepihu in močnim vetrovom, ki so bili kot nalašč v tisti zimi zelo pogostni. O kakem ugodnem prezimovanju družin ni bilo govora. Čebele so mnogo jedle in se hitro pomikale med sati za hrano. 12. februarja je postavil

najmočnejši panj na tehtnico. V šestih dneh je izgubil na teži 200 g, povprečno na dan 33,3 g, kar pomeni 107 potrošenih kalorij,* torej 27 kalorij preko normale.

Kljub raznim pomanjkljivostim poizkus ni končal ravno nepovoljno. Armbruster celo trdi, da je z njim pravilnost Lammertovih opazovanj dokazana, da vrednost njegovih krivulj ni bila pretirano visoko ocenjena in, da tudi njih tolmačenju ni kaj oporekati. Poročilo o svojih raziskovanjih je s celotnim grafičnim gradivom objavil v 1. zvezku VI. letnika »Archiva für Bienenbunke«.**

Če si ogledamo na njegovih risbah krivulje, ki ponazorujejo gibanje toplote v posameznih čebeljih družinah, se nam prvi hip zazdi, da nihajo vzporedno s krivuljo zračne temperature. (Glej 1. krivuljo na 7. sliki!) Podnevi je namreč v pretežnih primerih toplota zraka višja kot ponoči in skoraj hkrati z njenim dvigom nastopi porast temperature tudi v panjih. Pri natančnem primerjanju pa se vendarle pokažejo razlike. Medtem, ko se

7. slika: Dvoje toplotnih krivulj; prva po dr. Armbrusterju, druga po dr. Himmerju.

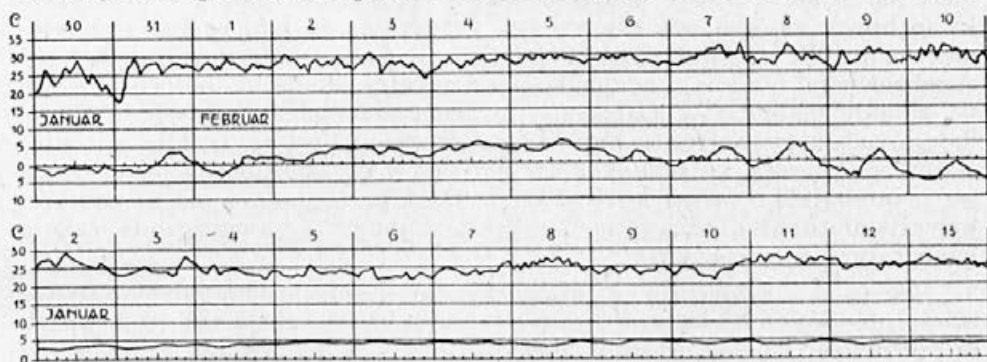
giblje zračna toplota dokaj enakomerno navzgor in navzdol, je pri krivuljah notranje toplote sestop skoraj vedno daljši od vzpona. Razen tega ni vnanja toplota nikjer utesnjena med tako točno določene meje kakor notranja. Krivulje notranje toplote ne prestopijo spodaj 13° C, zgoraj pa se, če že prej ne, med 25° in 30° C prav gotovo preokrenejo navzdol. O kakem antagonizmu v Gatesovem smislu (str. 23.) ni nikakega sledu. Prej bi bilo nasprotno res. Toda vzporedno naraščanje notranje in vnanje toplote si razlaga Armbruster kot reakcijo na svetlobne dražljaje. Naraščanje je pričenjalo po navadi s sončnim vzhodom in je bilo tem bolj razumljivo, ker so bila tla pokrita s snegom, ob katerem so se žarki lomili ter prihajali skozi žrelo in deloma skozi steklo pri toplomerih v panj. — Pravilne periode so seveda redke. Njih dolžino je težko določiti, ker so često prekinjene z vzgibi, ki jim je iskati vzroke v raznih, največkrat neugotovljenih motnjah. Ohlajevalni sestop malokdaj doseže kritično temperaturo 13° C,

* 33,3 g medu = 33,3 — 20% = 33,3 — 6,6 = 26,7 ogljikovih vodonov = 26,7 × 4 = 106,8 kalorij. Računamo lahko tudi po obrazcu K = 3,2 P. Kalorije dobimo, ako pomnožimo količino hrane s številom 3,2.

** Eine Bestätigung meiner Wärmetheorie.

toda kadar jo doseže, se požene krivulja zelo strmo v višino. Odzivna toplina,* — toplina ki dâ pobudo za ponovni toplotni vzgon, je povprečno višja, kot jo je Armbruster prvotno določil. Tudi kurilna doba traja v splošnem mnogo dlje, kot bi bilo pričakovati. Pred vsakim toplotnim vzgonom pa se redno pojavljajo, kakor pri Lammertovih krivuljah, bolj ali manj krčeviti trzaji, ki smo jih imenovali napovedne tresljaje.

Opazovanja na toplomerih, ki jih je bil Armbruster uporabljal za merjenje topline ob robu gnezda, so pripomogla do nekaterih zanimivih ugotovitev. V splošnem je mogoče reči, da nastopa toplotni vzgon istočasno v središču gruč kakor na tečajih in ob ravniku. So pa tudi poučne izjeme. Pri neki družini se je toplotni vzgon ob ravniku zakasnil za tri četrt ure, drugič je prišlo do toplotnega vzgona ob ravniku istočasno kot v središču, naenkrat pa je naraščanje topline popustilo in se nadaljevalo šele čez kako uro. V nekem primeru je toplotni vzpon na ravniku oklevajoče sledil notranjemu toplotnemu vzponu v časovni razdalji celih osem ur. Taki pri-

8. slika: Toplotni krivulji dveh družin, ki sta prezimovali ob popolnoma nasprotnih okoliščinah, prva ob skrajno neugodnih, druga ob izredno ugodnih.

meri kažejo, pravi Armbruster, da so se pri kurjavi udeleževali samo deli čebelje gruč. — Primere, kjer je bil toplotni vzgon v središču sicer dovolj očiten, vendar manj silovit kot ob robu gruč, razlaga takole: Toplomer je moral medtem, ko so čebele počivale, tičati že prav na meji obrambnega plašča, ali celo izven njega. Ob pričetku toplotnega vzgona pa je prišel v območje razgretih čebel, kar je pognalo živo srebro v toplomeru sunkovito navzgor. Ta pojav navaja Armbruster kot dokaz, da se v skladu z njegovo teorijo čebelja gruča ob vsakem toplotnem vzgonu razrahlja in naglo razširi.

Sorodna s temi ugotovitvami so opažanja, ki se nanašajo na ohlajevalne sestope pri posameznih periodah. Obrobni toplomeri padajo praviloma, podobno kakor središčni toplomeri, najprej naglo, čez čas pa počasneje. Razlika je samo v tem, da se obrobni toplomeri gibljejo očitno hitreje od osrednjih, kar pomeni, da se na robu gruča hitreje ohlaja kot v notra-

* V nemščini: Reiztemperatur. Težko je najti primeren slovenski izraz. »Dražljajna ali pobudna toplina« se še manj prilega mojemu ušesu kot »odzivna toplina«. Odzivno toplino sem jo imenoval, ker se šele pri tej toplini odzove toplota v panju, da začne nihati v Lammertovem smislu. Dejanje je seveda s tem prenešeno na fenomen.

njosti. Krivulje, ki jih beležijo obrobni toplomeri, dosežejo navadno zelo hitro kritično temperaturo 15° C, a ko jo dosežejo, ne sledi neposredno nato toplotni vzgon. Čeprav se torej čebele v plašču ohladi tik do življenjsko nevarne razmejnice, ne dajo same pobude za ponovno kurjavo, ker se pač ubranijo zmrznjenju s tem, da se zatečejo v notranjost gnezda, kjer je še vedno toliko toplo, da se morejo ogreti. V primerih, pri katerih je bil padec obrobne toplote posebno strm, se je morala zrahljana gruča z neobičajno naglico skrčiti. Tako se je zgodilo, da so se obrobni toplomeri hipoma in skoraj brez prehoda znašli izven obsega gnezda.

V glavnem moremo posneti iz Armbrusterjevega opazovalnega gradiva, da toplota v zimski čebelji gruči v resnici utripa, če že ne povsem tako, kot se razodeva iz Lammeritovih krivulj, pa vsekakor v podobnem smislu. Poudarili smo že, da so bile Armbrusterjeve družine izredno revne in izpostavljene neštetim motnjam, ki se jim ni bilo mogoče izogniti. Lammerit pa je delal, kakor moremo sklepati po raznih znakih, z družinami, ki so bile v vsakem pogledu vzorne. Poleg tega so bile najbrž tudi vremenske prilike za časa njegovih poizkusov mnogo bolj povoljne kot pri Armbrusterju. Da imajo neugodne prezimovalne okoliščine odločujoč vpliv na gibanje toplote v čebelji gruči, je jasno razvidno iz krivulje, ki jo je dala Armbrusterju tretja, najšibkejša družina. Toplina je bila pri njej stalno zelo visoka. Le redkokdaj je zatrzala v nejasnih periodah, mestoma pa je prehajala v pravi ksilni krč.* (Glej prvi diagram na 8. sliki!) S krivuljami ostalih družin ni imela nikakih skupnosti, čeravno je bila vnanja temperatura za vse enaka.

Še pred poizkusi dr. Armbrusterja je v »Märkische Bienenzeitung« iznesel svoje pomisleke proti njegovi teoriji znani čebelarski strokovnjak dr. Brünnich. Glavna Armbrusterjeva zabloda je po njegovem mnenju v tem, da neprestano zamenjuje telesno toploto čebel s toploto obdajajočega jih zraka. Čebele morejo vzdrževati lastno telesno toploto, tako kot n. pr. človek in toplokrvne živali, na neki stalni višini, ki je mnogo višja, kot se je doslej domnevalo (38° C). Ta regulacija je kemičnega porekla in v zvezi s splošnim ustrojem njihovih teles. Zato naj bi bili skupnostni ukrepi čebel v Armbrusterjevem smislu nepotrebni. Pogrešna opažanja izvirajo bržkone tudi od tod, ker se čebele toplomerom, ki morajo učinkovati v njihovi gruči kot tuji in odvrtni predmeti, izogibajo. Ker jih nikdar tesno ne obsedajo, nastaja okrog njih prazen in zaradi tega hladnejši prostor, kot je v ostalih predelih gnezda. Brünnich sam je z neštetimi živosrebrnimi toplomeri meril notranjo toplino pri neki zelo močni družini in ugotovil, da je ta nepričakovano enakomerna, da o kakem periodičnem kurjenju, odnosno hranjenju ni ne duha, ne sluha. V decembru in januarju ni toplina niti enkrat padla pod 28° C. Povprečno je vztrajala med 31 in 32° C. Njegove ugotovitve se nanašajo samo na dnevni čas. Da bi raztegnil opazovanja tudi na nočni čas, se mu je zdelo nepotrebno in odveč.

Kakor vidite, je dr. Brünnich zastopnik one struje znanstvenikov, ki pripisujejo čebelam visoko telesno toplino in regulacijski sistem, kot ga poznamo pri pticah in sesalcih. Dr. Armbruster je večkrat ostro nastopil proti temu naziranju, dr. Himmer pa je leta 1925. skoraj nesporno dokazal,

* Heizkrampf, Heiztonus, Heiztetanus po Armbrusterju.

da je zagrešil dr. Brünnich pri poizkusih, ki se tičejo telesne toplote čebel, več napak.* Njegove merilne priprave niso bile dovolj zanesljive, predvsem pa ni upošteval dejstva, da izziva zabadanje termoelektričnih igel v telesa poizkusnih živali povišano delovanje mišic in dihalnih organov, kar ima za posledico porast telesne toplote. Dr. Himmer razlikuje med toploto, ki nastaja kot reakcija na operativne motnje in pravo telesno toploto, ki je v visoki meri odvisna od vnanje zračne temperature. Rezultati njegovih raziskovanj so približno isti kakor pri Pirschu, po katerem znaša telesna toplota čebel $6^{\circ}\text{C} + \frac{6}{7}$ vnanje toplote. Čebele bi imele pri 8. stopinjah zračne temperature $6^{\circ}\text{C} + (\frac{48}{7})^{\circ} = 6^{\circ} + 6,86^{\circ} = 12,86^{\circ}\text{C}$ telesne toplote. — Razumljivo je, da dr. Brünnich Armbrusterju ni bil preveč naklonjen in zato je bila njegova kritika nekoliko pristranska. (Dalje prihodnjič.)

Virmašan:

Boj sršenom!

Odkar čebelarim, sem pri čebelah že marsikaj doživel. Marsikak tak doživljaj človek pozabi in se spomni nanj šele takrat, ko ga zopet doživi. In šele tedaj začne o njem natančneje razmišljati.

Pred leti mi je rojil AŽ-panj. Ko je začel roj sedati v rogovilo visoke jablane, sem takoj uvidel, da ga ne bo mogoče ogrebsti na običajen način. Zato vzamem maticnico, splezam na drevo in sedem kraj roja, da bi zasačil matico, jo ujel in zaprl vanjo. Ko tako opazujem zbirajoče se čebele, se spusti zviška mednje sršen, pograbi matico in mi jo izpred nosa odnese. Z neveselimi občutki sem gledal za njim. Prav po cigansko sem ga preklinjal in mu želel, da bi ga zlodej odnesel na dno pekla. Toda kaj mi je vse to pomagalo? Bil sem ob matico in roj se je moral brez moje pomoči vrniti v panj.

Letos sem moral izmenjati precej matic. Ker čebelarim s samimi AŽ-panji in rojenje zatiram, so imele nekatere družine že po več let stare gospodarice. Do kostanjeve paše je šlo vse posreči in so se vse matice sprašile. Nekaj plemenjakov nisem podrl, ker sem sklenil, da jim izmenjam matice jeseni, ko se pri čebelarjih-kranjičarjih dobe mlade. A narava, to se pravi čebele so mi prekrizale račune. V kostanjevi paši so se vse družine s starimi maticami začele pripravljati na rojenje. Nekaj družin je tudi v resnici rojilo. Da se rešim rojev, sem jim odvil matice in jim pustil samo po en maticnik, druge pa podrl. Imel sem skupno sedem takih družin. Sprašila pa se je ena sama matica, dočim se je ostalih šest matic na prahi zgubilo, kljub temu, da je bilo ugodno vreme. Premišljeval sem, kaj naj bi povzročilo izgube. Pa sem se spomnil na članek tov. Peternela, ki je izšel v neki predvojni številki »Slov. čebelarja« in vsa stvar mi je postala jasna. Kakor jaz tako je imel tudi on največ izgub zaradi sršenov. Začel sem se zanje nekoliko bolj zanimati in kmalu sem zvedel kar za štiri gnezda v svoji bližini. Eno, ki ga je bilo za velik moški klobuk, sem pri sosedu uničil s kropom. Ker so bila ostala gnezda v raznih gospodarskih poslopih, jim zaradi nevarnosti požara nisem mogel do živega. Pač pa

* Körpertemperaturmessungen an Bienen und anderen Insekten. — Erlanger Jahrbuch, 5. Band.

je moj sin na hruški, ki stoji tik čebelnjaka, pobil dnevno mnogo sršenov, ko so prihajali na ranjeno vejo srkat sok.

Vse premalo pozornosti posvečamo nevarnostim, ki prete maticam ob prahi. Marsikatero nevarnost bi lahko omejili, če že ne popolnoma odstranili, toda največkrat se je zavemo šele takrat, ko je že prepozno. Leto za letom razmišljam o teh izgubah in jih skušam s primernimi ukrepi zmanjšati, toda na glavno nevarnost sem docela pozabil. Šele sedaj sem se spomnil nanjo. Dosti sem že slišal in tudi čital, da so sršeni hudi roparji čebel, da posebno radi napadajo matice, kadar zlete iz panja z rojem ali na ženitovanjsko slavlje. Vendar se nisem dovolj brigal zanje. Sicer sem jih preganjal in uničeval, kjer sem zasledil to nesnago, a še vse premalo.

Dragi tovariši čebelarji! Nاپovejmo neizprosno boj sršenom! Spomladi, ko iščejo njih matice pripravna mesta za svoja gnezda in se kaj rade potikajo v bližini čebelnjakov, jih uničujemo, kolikor moremo. Z uničenjem vsake matice uničimo celo poznejše gnezdo. Med letom jih zatirajmo s kropom, bencinom in ognjem. Posebno važno je, da odstranimo gnezdo meseca avgusta, kajti takrat se izležejo zgolj samice, ki se potem razlete na vse strani in vsaka zase prezimijo po raznih skrivališčih. Kolikor samice srečno prezimi, toliko je drugo leto novih gnezd. Gnezda zgrade samice v skednjih, v hlevih, na podstrešjih hiš, v votlih drevesih, v zemeljskih luknjah itd. Naseli se ti pa spak tudi v čebelnjaku pod panji in v praznih panjih. L. 1944 so se naselili sršeni v čebelnjaku, ki sem ga imel v oskrbi. Gnezdo so napravili v prostoru pod panji, ki je bil zadelan z otavo. Izletavali so med dvema panjema po meter dolgem rovu. Gnezdo je bilo

ogromno, izlet sršenov pa ne dosti manjši kot izlet čebel iz kakega slabega panja. Često sem jih opazoval, jih zalezoval in pri tem mnogo pobil. Dobil sem celo nekaj pikov, a do njih domovanja si golorok nisem upal. Gnezdo sem uničil šele jeseni. Čudno pa je bilo, da ti sršeni kljub svoji mnogostevilnosti in kljub temu, da so gnezdili sredi med čebeljimi družinami, niso pobirali čebel. Tudi nekaj mladih matic se je srečno sprašilo. Bo le držal pregovor, da lisica ne pobira kokoši blizu svoje luknje. Vendar nas to ne sme zapeljati, da bi sršene trpeli v bližini panjev. O kaki njihovi koristi mi ni prav nič znanega. Mislím, da tudi drugim čebelarjem ne. Zato jih moramo preganjati, kjer naletimo nanje. Čebelar, ki trpi gnezda sršenov, os in mravelj v čebelnjaku ali v njegovi okolici, ni vreden tega imena.

Dvodnevni tečaj za vzrejevalce matic

26. in 27. avgusta je priredila Čebelarška zadruga s podporo Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo drugi tečaj za vzrejevalce matic, ki je bil predvsem praktičnega značaja. Četudi čas po rojilni dobi za praktična opravila, ki jih je bilo treba pokazati udeležencem, ni bil ravno primeren, se je tečaj kar zadovoljivo zaključil. Udeležba je bila to pot nekoliko večja. Pri posameznih predavanjih je bilo navzočih od 30 do 35 čebelarjev iz najrazličnejših krajev Slovenije. Za starešino tečajnikov je bil izvoljen kakor pri prejšnjem tečaju tov. Turk, ki je vzorno opravljal poverjene mu posle.

V ponedeljek ob 8. uri so se zbrali tečajniki v dvorani bivše Kmetijske družbe, kjer jih je pozdravil predsednik Zadruga, tovariš Mihelič in jim želel obilo uspeha pri njihovi izobrazbi in nadaljnjem delu. Nato je predaval tov. inženir Rihar o dednostnih zakonih in selekcijskih principih. V kratkem pregledu je zajel snov, ki je bila podana na prvem teoretičnem tečaju, in prešel nato k dednostnim posebnostim pri čebelah. Kljub temu, da ga je lovil čas, ki je bil ozko odmerjen za tako obsežno učno stvarino, je dovolj izčrpno prikazal vse najvažnejše izsledke znanosti, na katere se je treba opirati pri odbiranju vzrejnega gradiva. Za njim je govoril vodja tečaja, tov. Rojec in tolmačil poslušalcem razne vzrejne načine. Sistematično je obdelal vse glavne načine od preprostega izkoriščanja rojevih in pristorjenih matičnikov, pa do municioznega prenašanja ličink v umetne nastavke matičnikov. Baval se je tudi z dodajanjem in izmenjavanjem matic ter sproti pojasnjeval pomen priprav, ki so se uveljavile pri novodobni vzreji.

Popoldne ob 14. uri so se predavanja nadaljevala pred združenim čebelnjakom. Najprej smo si ogledali razne plemenilnike ter se porazgovorili o njih prednostih in pomanjkljivostih. Nato nam je tov. Erjavec pokazal, kako je treba pred naselitvijo plemenilnikov ločiti trote od čebel, da ne napravijo zmede na plemenišču. Nadalje smo se učili označevanja matic na trotih in čebelah. Označevali smo jih z barvo in s staniolnimi listki. Tudi razne pripomočke, s katerimi si manj spretni čebelarji olajšajo to delo, smo imeli priliko spoznati. Končno smo izrezali še nekaj zaprtih matičnikov, jih prilepili na zamaške valilnih matičnic in uredili vse potrebno za njih nadaljnjo odgojo.

Naslednji dan dopoldne so nam pokazali tovariši Petelin, Turk in Rebolj, kako je treba pripraviti vzrejno gradivo. Razrezavali smo z jajčeci zanešene sate v trakove, trakove lepili na polkrožno izrezane sate, izsekavali posamezne celice s posebnimi, nalašč za ta namen izdelanimi cevkami, jih pritrjevali na lesene zamaške in vzrejne letvice ter na podlagi lastnih izkušenj spoznali, da so vsa ta opravila mnogo bolj preprosta, kot si je morda kdo izmed nas predstavljal pred tečajem. Zadnje dopoldansko uro smo porabili za razgovor. Debatno je vodil tovariš Rojec. Tečajniki so v njej iznesli mnogo zdravih misli, ki naj bi jih odsek za vzrejo matic upošteval pri organizaciji dela v prihodnji rejski sezoni. Na splošno so bili mnjenja, da bi bil spomladi potreben še en tak tečaj, ki naj bi dokončno utrdil dosedanje znanje. Obljubili so tudi, da bodo vse to, česar so se v tečaju naučili, doma sami preizkusili, kasneje pa skušali s praktičnimi vajami pri posameznih čebelnjakih pritegniti v krog vzrejevalcev matic še druge čebelarje svojega področja.

Popoldne smo se že ob 13. uri spet sešli na dvorišču Čebelarške zadruga. Avto, ki naj bi nas popeljal na Kapišče, pa je bil zaradi napake v motorju za pot pripravljen šele čez poldrugo uro. Neprijetna zamuda nas je nekoliko vznevoljila, toda ko smo pri Kolinski tovarni zapustili Ljubljano, smo na vse pozabili in veselo zapeli. Na ljubo nekega domžalskega tovariša, ki je izbral lepo priliko in naložil na avto poleg sebe še prazno posodo za med, smo po raznih ovinkih končno vendarle dospeli v Strajne. Tu je prisledel vodja kamniške plemenilne postaje, tov. Malešič in prevzel nadaljnje vodstvo.

Že tedaj, ko smo se vozili proti Kamniku, smo opazili, da se planine zamegljujejo; tik pred vhomom v dolino Kamniške Bistrice pa je začelo nalahno rosi. Ker se je obetala ploha, smo zapeljali pred neko gostilno in tamkaj počakali, da se je spet zvedrilo. Dokaj pozno popoldne smo odrinili naprej.

Plemenilna postaja na Kapiščih ima zelo ugodno lego. Njena prednost je zlasti v tem, da vodi prav do nje široka, z avtom dostopna cesta. V Sloveniji, ki

ima zelo razvito čebelarstvo, bo težko najti še kje drugje tako pripraven prostor za kontrolirano prašitev matic. To sta poudarila tudi tovariša Rojec in Malešič, ki sta ob čebelnjaku na plemenišču spregovorila nekaj besed o ureditvi in vzdrževanju teh važnih čebelarskih postojank.

Ko smo si postajo in naprave na njej temeljito ogledali, smo odšli peš proti planinskemu domu v Kotu, kot imenujejo Kamničani skrajni del doline Kamniške Bistrice. V veselem razpoloženju so potem potekale ure in kar nič se nam ni mudilo nazaj v Ljubljano. Le na prigovarjanje nekaterih tovarišev, ki so morali naslednje jutro zgodaj na vlak, smo se vdali in se odločili za povratek.

Tečaj je predstavljal lepo združitev koristnega z zabavnim in je poglobil tovariške odnose med nami. Mislim, da govorim iz srca vseh udeležencev, če obljubim prirediteljem, da se bomo za njih naklonjenost izkazali hvaležne z lastnim delom v smeri, ki nam je bila nakazana v tečaju. — k

Ing. Rihar Jože:

Opazovalne postaje

Vreme preteklega meseca bi moglo biti domala ugodno za čebelarstvo. Saj je bilo večji del toplo in lepo. Toda pomanjkanje talne vlage zaradi neznatnih padavin v teku zime 1945/46 in letošnje pomladi, je pokazalo svoje posledice kakor pri ostalih kmetijskih kulturah tudi pri ajdi. Zlasti v ravninskih predelih, to je na Krškem in Dravskem polju, v Prekmurju in Posavju je ajda popolnoma odrekla. Saj se ni osvežila niti v nočnih urah in je bila običajno kljub rosi zjutraj še vedno uvela. Deževni dnevi so nastopili v avgustu nekoliko kasno, vendar so znatno zboljšali donos v zadnjih dneh avgusta in prvih dneh septembra. Suho vreme je prav tako neugodno vplivalo na travniško pašo.

Mesečni povpreček za avgust 1946			
Toplina	Padavine	Izlet	Donos
21,41° C	68,5 mm	29 dni	490 dkg

Bilanca donosa ob zaključku čebelarskega leta, ki je odločilna za prezimljenje čebel, je takale: Dve postaji beležita upad tehtnice, 6 postaj je imelo izpod 5 kg čistega donosa (kar moramo označiti kot slabo pašo), 3 postaje izkazujejo donos od 5 do 10 kg in samo 3 postaje so imele donos nad 10 kg, s čimer bo krita zimska zaloga.

Pripomniti pa moramo, da je bilo okrog 15.000 družin prepeljanih na ajdovo pašo. Čebele so kljub suši nabrale povprečno od 5 do 10 kg, čeprav so prišle nekatere družine na pašo oslabiljene od dolgega in počasnega prevoza. Neki srednje močen panj na tehtnici je od 16. 8. do 5. 9. nabral v Veržeju 545 dkg, skupno v času ajdove paše pa okrog 8 kg.

Breg-Tržič: Čebele niso nabrale zimske zaloge, ker je bilo presuho vreme. Vsakodnevni izlet je trajal le dobro uro.

Virmaše-Skofja Loka: Letos se je pri nas zopet ponovilo, kar se dogodi le na vsakih deset let, da so čebele nabrale na ajdi zadostno zimsko zalogo. Prevladovalo je lepo, toplo vreme in samo pomanjkanje talne vlage je vzrok, da ni bilo še večjega donosa.

Brest-Barje: Za donos v prvi polovici meseca se moramo zahvaliti sončnici in travniškim rožam.

Krka: Zaradi suše je bilo medenje otave kakor tudi ajde malenkostno. Za seboj imamo slabo čebelarsko letino in družine bo treba združevati.

Pluska-Trebnje: Ajda je bila uvela ter zaradi suše ni zadostno medila. Panj na tehtnici je zaradi združitve zgornje in spodnje družine med najmočnejšimi.

Novo mesto: Huda suša in pomanjkanje jutranje rose je preprečilo medenje. Ajda se ni niti ponoči osvežila in je bila že ob jutranjih urah ovela. Donos, ki ga izkazuje panj na tehtnici 17. in 28., je verjetno od kakega ropanja, ker ni bilo niti prej niti kasneje nič donosa.

Selnica ob Dravi: V prvi polovici meseca so donašale čebele največ medecine s sončnic in buč. Ajda bi medila izdatneje, ako je ne bi sproti vsak dan izsušili sonce in vetrovi. Zalega je na 5 do 6 satih.

Turški vrh-Ptuj: Opazovalni panj je bil od 7. pa do konca avgusta na ajdovi paši v Sv. Marjeti pri Moškanjcih. Z dovozom čebel na ajdovo pašo se je pričel križev pot čebelarjev prevaževalcev. Vsi smo nestrpno pričakovali, kdaj prične deževati. Čebelar iz Haloz je s kolesom hodil domov po sladkorno raztopino in jo pokladal izstradanim čebelarjem. Celi roji žejnih čebel so navalili vsak dan na vse vodnjake v vasi. Nekaterim, ki so pripeljali na pašo suhe čebele in slabiče, so družine pomrle od gladi. Drugi so jih še pred zaključkom paše sestardane od- vlekli domov. Nujno potrebno bo dopolniti zimsko zalogo s sladkorjem.

Mala Nedelja: V začetku so donasale čebele medičino s travnikov, bučnic in sončnic. Pri nas v hribih ajda še pozno cvete, v ravnini pa gre že v zrno. Moje čebele so, kakor kaže, nabrale zase dovolj, v ravnini pa bo najbrž primanjkljaj zaradi suše. Točne podatke o zimski zalogi bo treba čimprej ugotoviti.

Podroben pregled za mesec avgust 1946

a) Meteorološki podatki

K r a j	Višina nad morjem	Toplina zraka			Dni je bilo						
		naj- višja	naj- nižja	sred- nja me- sečna	izletnih	deževnih	snežnih	oblačnih	pol jasnih	jasnih	vetrovnih
		C ^o									
Breg — Tržič	483	30	12	22,19	30	8	—	5	10	19	14
Kranj	385	—	—	—	25	2	—	2	4	25	—
Virmaše — Škofja Loka	361	29	11	20,27	31	6	—	2	10	19	27
Bistra — Borovnica . .	290	34	11	21,08	30	4	—	5	3	21	25
Brest — Barje	290	—	—	—	27	5	—	7	14	10	24
Kalce — Logatec	494	—	—	—	27	4	—	1	3	23	10
Ribnica	500	—	—	—	28	3	—	4	12	15	2
Krka	300	—	—	—	31	4	—	9	5	17	20
Pluska — Trebnje	207	31	11	20,72	30	1	—	6	8	16	13
Novo mesto	180	38	9	22,50	31	5	—	3	5	23	16
Vavpčja vas — Semič . .	280	33	10	23,25	28	5	—	5	—	26	15
Selnica ob Dravi	324	34	8	20,14	31	8	—	7	10	14	11
Sv.Marjeta — Moškanjci	210	33	12	21,40	31	4	—	5	4	27	11
Mala Nedelja	279	29	13	21,13	29	7	—	4	7	22	15

b) Podatki o gibanju tehtnice

K r a j	Panj je na teži									
	pridobil v			izgubil v			v mesecu čistih dkg	največ pridobil		
	1.	2.	3.	1.	2.	3.				
	mesečni tretjini dkg							pri- dobil	po- rabil	dkg
Breg — Tržič	—	290	310	80	—	80	440	—	70	21
Kranj	—	600	285	115	—	135	635	—	120	17
Virmaše — Škofja Loka	65	780	505	20	—	120	1210	—	175	17
Bistra — Borovnica	140	120	20	30	30	60	160	—	30	11
Brest — Barje	170	385	80	—	—	30	605	—	70	19
Kalce — Logatec	100	5	22	—	30	100	—	3	20	2
Ribnica	—	—	25	40	45	25	—	85	10	24
Krka	120	180	210	—	—	15	495	—	50	23
Pluska — Trebnje	135	650	360	125	—	45	1035	—	165	17
Novo mesto	85	180	410	205	60	120	290	—	230	28
Vavpčja vas — Semič	210	240	210	180	100	180	200	—	60	10
Selnica ob Dravi	—	185	110	85	5	30	175	—	35	17
Sv. Marjeta — Moškanjci	30	205	340	65	—	—	520	—	50	26
Mala Nedelja	190	465	595	—	—	70	1180	—	120	29

V naslednjem nekaj navodil za vodje opazovalnih postaj:

1. Vse opazovalce prosimo, da v teku meseca označujejo težo tehtanega panja ne samo v kg, temveč tudi v dkg. Na tehtnici naj imajo srednje močne AZ-panje z eno družino, ne pa slabičev in eksportovcev.

2. Oni opazovalci, ki nimajo toplomera (minimalni in maksimalni), naj ga dvignejo v pisarni Čebelarске zadruge.

3. Prosimo vodje opazovalnih postaj Sv. Lovrenc na Pohorju, Ruše in Vavpčja vas za redno pošiljanje poročil.

4. Vodje opazovalnih postaj, ki imajo v svojem kraju meteorološko (dežomersko) postajo, naj stopijo v stik z vodji teh postaj ter naj pri njih dobijo podatke o količini padavin za vsak posamezen mesec. Podatke naj vpišejo v 9. stolpec »Dnevnega izkaza« po dnevih, v katerih so bile padavine. Dežomerske postaje delujejo pod vodstvom meteorološkega zavoda ljubljanske univerze in se krijejo z našimi opazovalnimi postajami v tehle krajih: Gornji Logatec: vodi jo Meze Ivanka, Krka pri Zagradcu: vodja je Borštnik Josip, Tržič: vodi jo Rozman Vinko, Dubrava-Zavrč: vodi jo Mihelič Valter.

5. Prosimo pristojne podružnične odseke, da najdejo primerne opazovalce v smislu navodil, ki so bila objavljena na strani 78. v 3.—4. številki letošnjega »Slov. čebelarja«, za naslednje opazovalne postaje, ki jih namerava osnovati Čebelarška zadruga: Sinji vrh, p. Vinica pri Crnomlju, Crešnjevce pri Semiču, Jarenina-Jareninski dvor, Snežnik pri Rakeku, Brežice, Vrhnika in področje Zetal, Stoperc oz. Donačke gore. Pripominjamo, da v navedenih krajih obstoje tudi meteorološke (dežomerske) postaje, kar nam je dobrodošlo, ker nam bo mogoče s takim vzajemnim delom sčasoma zbrati mnogo bolj točne podatke o vplivih podnebja na pašne prilike.

KAJ ZNANCEV ŽE ZASULA JE LOPATA...

† HAFNER MATEJ

Hafner Matej, bivši javni notar v Ljubljani, je bil rojen 25. avgusta 1865 na trdni Lukovčevi kmetiji v Dorfarjih pri Škofji Loki. Gimnazijo je dovršil v Kranju, pravno fakulteto pa na dunajski univerzi, nakar se je posvetil notarski službi. Kot notarski kandidat je služboval nekaj časa v Ljubljani, potem osem let pri notarju in pisatelju J. Kersniku na Brdu pri Lukovici. Ko se je osamosvojil, je opravljal notarske posle v Senožečah, v Radečah pri Zidanem mostu, v Kostanjevici in končno od leta 1911 v Ljubljani. Umrli je 30. julija 1946 v Ljubljani.

Veseli je po prirodi je podedoval že po svojem očetu. Ta ni bil samo vzoren kmet, temveč tudi eden izmed prvih sadjarjev in čebelarjev v svojem okolišu. Kasneje je našel v svojem šefu pisatelju Kersniku velikega prijatelja narave in čebel. Kersnik je v svojem mladem koncipientu utrdil in poglobil ljubezen do narave še bolj. Čim je postal Hafner samostojen notar, si je takoj postavil čebelnjak in prebil velik del svojega prostega časa pri čebelicah. V Kostanjevici je čebelaril na velikem samostanskem vrtu s preko 100 kranjiči in albertovci. V Ljubljani je na svojem domu v Prisojni ulici zgradil velik, moderen čebelnjak in ga napolnil z Žnideršičevimi panji. Tudi v čebelarški organizaciji se je marljivo udeleževal. Nekaj časa je bil celo predsednik bivšega Čebelarškega društva. Za »Slov. čebelarja« je napisal več zanimivih člankov.

† KRANJC FRANC

Kranjc Franc je bil rojen kot kmetški sin 3. decembra 1879 v Drežnici pod Krnom. Zgodaj je odšel zdoma. Po končani vojaški službi se je posvetil orožniškemu poklicu. Še kot mlad orožnik si je nabavil čebele, ki so potem stalno romale z njim od enega do drugega službenega mesta po Istri. Takoj po prvi svetovni vojni se je z družino in s svojimi čebelami preselil v Jugoslavijo. Zadnja njegova selitev je bila leta 1925, ko je dobil službo pri okrajnem sodišču v Ljubljani.

Čeprav so bili dohodki skromni in družina velika, se od svojih čebelic ni ločil nikoli. Če je za vse drugo primanjkovalo denarja, za prehrano čebel ob slabih letinah ga gotovo ni zmanjkalo. Bil je vnet čebelar in vse-skozi član Čebelarskega društva. Prevažal je panje v ajdo na Dolenjsko ali pod Krim na hojevo pašo. Čebelam, ki so bile njegovo edino veselje in največje prijateljice je žrtvoval vsako uro svojega prostega časa. Umrl je mirno predan v svojo usodo. Skromen in tih, kot je bil vse svoje življenje, se je za vedno poslovil od svojih ljubljensk 18. marca 1946. Pa tudi one so mu ostale zveste. Ko so ga nesli na pokopališče k Sv. Križu, je obletavalo iz pomladanskih rož spletene vence in šopke, ki so mu jih poklonili številni prijatelji in znanci, mnogo čebel.

† ROZMAN JOŽA

Rozman Joža je bil rojen 9. marca 1897 v prijazni vasi Češnjica pri Podnartu kot sin kmetških staršev. Leta 1930 se je priženil na kmetško posestvo k Bitencu na Poljšico. Kmalu po prihodu na posestvo si je nabavil nekaj panjev in si postavil ličen čebelnjak. Ker je imel veliko veselje do čebel, je v čebelarstvu hitro napredoval. Bil je vzoren gospodar in dober družinski oče. V politiko in podobne zadeve se ni vmešaval. Živel je samo za družino in za svoje čebelice.

Dne 14. oktobra bodo pretekla tri leta, odkar je sredi največjega jesenskega dela na polju in v čebelnjaku postal žrtev zverinskega pokolja na Poljšici. Ko je zvečer po trudapolnem delu legel k počitku, je pridrvela v vas nemška drhal, ki je šla od hiše do hiše in metala bombe vanje. Kjer se jim je odprlo, so pomorili vse, kar jim je prišlo pod roko. Ena hiša je pogorela do tal, eno pa so komaj rešili in pogasili. Pri Sušniku so ubili gospodarja in gospodinjo, ki je bila tik pred porodom. Prav tako so umorili njeno sestro, ki je bila takrat pri njej. Vdrli so tudi k pokojnemu Rozmanu. Hoteli so ga ubiti že v hiši, a jim je pobegnil; ker pa je bila hiša obkoljena, ga je zunaj pred hlevom ustrelila straža. Smrtno zadet se je zavlekel še nekaj metrov naprej in tam obležal v mlaki krvi.

Pokojni Joža zapušča štiri otroke in ženo Ivano. Ta je prevzela po svojem možu čebele in jih prav tako vestno opravlja, kot jih je on.

Ličinke voščene vešče povzročajo v čebelarstvu veliko škodo. Če pustiš polleti kje v čebelnjaku nezavarovan sat, ga kar hitro iztakne samica voščenega molja in zaleže. Ko se izmotajo iz drobnih jajčec ličinke, ga vse križem preprežejo z rovi in polagoma popolnoma uničijo. V kakem šibkem panju se včasih tako razmnože, da začno resno ogrožati obstoj družine. Često se zgodi, da čebele niso več kos njih razdiralnemu delu, da obupajo v borbi proti njim in se izselijo z matico vred. Zato skrben čebelar ne trpi več in v njih ličink v svojem čebelnjaku. Zatira jih z žveplom in podobnimi sredstvi, sate iz medišč pa hrani čez zimo v neprodušno zapirajočih se omarah. Toda, kakor se zdi, bomo kmalu začeli gledati na te škodljivce čebel nekoliko bolj ljubезnivo, kot smo bili vajeni doslej. V fiziološkem laboratoriju zdravilišča za jetične na Golniku se vrše z ličinkami voščenega molja zanimivi poskusi, ki imajo daljnosežen pomen. Ugotovljeno je namreč, da so bacili tuberkuloze obdani z neko snovjo, ki je domala identična s čebeljim voskom. Ravno ta oklep pa jih dela odporne proti vnanjim vplivom in predstavlja glavno oviro, da jim ne more zdravniška veda do živga. Če bi oklepa ne imeli, ali če bi se posrečilo zdravnikom ta oklep s kakim sredstvom razkrojiti, bi človeški organizem z jetičnimi kalmi sam obračunal in jih z lahkoto ugonobil. In tako sredstvo so odkrili sedaj v ličinkah voščenega molja. Če se izkaže, da je ferment za topljenje voska, ki ga proizvajajo ličinke v posebnih žlezah, dovolj učinkovit proti bacilom jetike, lahko postane prosluli škodljivci čebel največji dobrotnik človeštva. Saj je jetika še danes ena izmed tistih bolezni, ki tirja največ človeških žrtev. Pred vojno je umrlo zaradi jetike samo v Sloveniji do 3000 ljudi vsako leto. Vojna in povojne razmere pa so odstotek umrljivosti za to boleznijo brez dvoma še povišale.

Zdravilišče na Golniku potrebuje za raziskovanja v tej smeri čim več ličink voščenega molja. Za vsak kilogram živih črvov plača 1000 dinarjev. Sprejema tudi manjše količine. Oddati jih je v pločevinastih škatlah, ki imajo v pokrovu luknjice za prezračevanje. ČebelarSKI za drugi, kjer jih bo dvignil zastopnik zdravilišča. Če pomešaš med nabrane ličinke nekoliko voščenega drobirja, se

drže več dni in ni nevarnosti, da bi poginile, preden bi dospele v laboratorij. Zdravilišče zamenjuje tudi stare, od vešč napadene sate s satnicami. Tako se nudi čebelarjem, ki so jim vešče uničile kako družino, lepa prilika, da dobe za povzročeno škodo primerno odškodnino. Sicer pa je akcija splošno humanega značaja in dolžnost čebelarjev je, da v tej akciji sodelujejo po svojih najboljših močeh.

Ali res prenašajo čebele jajčeca? Na to vprašanje še danes ne moremo odgovoriti pritrdilno, četudi je bilo v čebelarSKIH listih objavljeno že več dokazov, po katerih bi mogli sklepati, da se kaj takega dogaja v panjih ob izrednih prilikah. Vsi ti dokazi slone na opazovanjih preprostih čebelarjev in so premalo raziskani, da bi jim mogli prisoditi znanstveno neoporečnost. Če zasledi čebelar v medišču, v katerem je vsa prestavljena zalega že poprej izlezla, naenkrat sveža jajčeca, še ne more trditi, da so ta jajčeca prenesla tjakaj čebele iz plodišča. Jajčeca lahko izvirajo od matice, ki je po kakem skrivnem, čebelarju neznanem prehodu našla pot iz plodišča v medišče in nazaj, lahko pa tudi od tročavih čebel, ki se ob določenih okoliščinah pojavljajo včasih v navidezno docela normalnih družinah. Taki primeri bi bili torej še kolikor toliko razumljivi. Mnogo več zagonetnosti pa je v naslednjih primerih, o katerih smo razpravljali na zadnjem našem tečaju za vzrejo matic.

Čebelar Balantič Alojzij iz Stahovca pri Kamniku je opazil, da je postal neki njegov panj brezmatičen. Zato mu je dodal novo matico, ki pa je čebele niso sprejele. Kmalu potem, ko jo je spustil iz kletke, so jo privlekli mrtvo iz panja. Med tem časom je že vsa zalega v panju izlezla. Le na enem satu je bilo še nekoliko pokrite trotovske zalege. Ker druge matice ni več imel, je uporni družini dodal z jajčeci zaležen sat iz sosednjega panja. Čez kakih 5 dni je panj zopet odprl in izvlekel sat z jajčeci, da bi pogledal, koliko matičnikov so čebele na njem potegnile. V svoje veliko začudenje pa ni mogel iztakniti niti enega. To se mu je zdelo sumljivo. Ker je domneval, da ima družina vendarle matico, je vse sate še enkrat natančno pregledal. Toda te ni našel, pač pa na satu, ki je stal neposredno poleg dodanega sata, odprl matičnik z napol do-

raslo žrko. V tem matičniku poležena matica se je kasneje pravilno sprašila in gosposari še danes v popisani družini.

Gartner Filip iz Dražgoš je določil enega izmed svojih panjev za rednika. Matico je priprl in jo obdržal v kletki 8 dni. Deveti dan je matico uničil, deseti dan pa brezmatični družini dodal sat z jajčeci iz svojega najboljšega plemenjaka. Čez kakih 10 dni, ko je izrezoval matičnike, ki so jih bile čebele nastavile na dodanem satu, je našel na sosednjem satu, in sicer na vnanji strani že blizu spodnjega roba še tri zaprte matičnike. Enega od teh je odprl, in ko je videl, da je v njem že skoraj godna matica, je ostala dva kakor druge matičnike napelil na lesene zamaške ter vsakega zase vtaknil v valilne matičnice. V vseh matičnicah so se polegale krepke in zdrave matice. Zanimivo je, da se mu je nekaj takega primerilo tudi pri prvi letošnji vzreji v mesecu maju.

Divja konoplja ali medarica, ki jo omenja Pirjevec Jože iz Čakovca v svojem dopisu, priobčenem v 5.-6. številki letošnjega »Slov. čebelarja«, je našim čebelarjem dobro znana, vendar mnogo manj cenjena rastlina kakor v Medjimurju. Njeno botanično ime je *złata rozga* (solidago virginis). Najti jo je na prodnatih, deloma močvirnatih tleh, vzdolž cele Save. V avgustu mesecu, ko cvete, se sicer kar gnetejo na njenih košatih razcvetjih najrazličnejše žuželke, toda s kakim posebnim donosom z nje se vsaj zasavski čebelarji ne morejo pohvaliti. Mnogo bolj medovite so baje nekatere vrtno zvrsti. Če trdi dopisnik, da v Medjimurju marsikje nadomešča ajdo, je to znak, da ji tamkaj podnebje bolj ugaja kakor v južnejših predelih Slovenije. Svoječasno so jo tudi v Avstriji zelo hvalili in jo priporočali v razmnožitev. V znani Weiplovi čebelarski knjižnici je izšla pod naslovom »Die Goldrute« celo posebna monografija o tej rastlini. Prav bi bilo, če bi Medjimurci dosedanje izkušnje s svojo »medarico« primerjali s tamkajšnjimi podatki in o njih poročali v našem listu.

Prvič s čebelami na pašo. Več let je že minilo od tedaj, ko sem se domenil z dvema svojima prijateljema Anžlom in Brenčičem, da prepeljemo čebele na pohorsko pasišče. Ker je bil avto precej drag, smo se odločili za prevoz z vozom. Anžel Jože, ki je med vojno umrl v dachauskem taborišču, je obljubil, da bo vozil s svojimi konji.

Pod večer za prevoz določenega dne smo zaprli panje in jih naložili na voz.

Vsega skupaj je bilo kakih 40 AŽ-panjev. Okrog 10. ure zvečer smo odrinili iz domače vasi tja proti zelenemu Pohorju. Slo je počasi, ker je bil voz težko naložen. Konja sta zložno stopala po cesti, mi trije pa smo celo noč korakali za vozom in sanjarili, kako polne posode medu bomo pripeljali domov. Ob 9. uri zjutraj smo prišli v vas Morje, kjer je zavila cesta v klanec. Ker bi s celim tovorom ne zmogli strmine, smo večino panjev razložili. Po 10 in 10 smo jih nato prepeljali na vrh, kjer smo imeli pasišče. Vse vožnje so trajale do 11. ure. Bila je že huda vročina, ko smo z veliko muko spravili zadnjih 10 družin na izbrano mesto. Ker se je bilo bati, da se nam čebele zaluže, smo v vsej naglici razložili panje, voz zavlekli k skednju nekega tamkajšnjega posestnika, konje pa izpregli in jih privezali k vozu. Panje je bilo treba takoj odpreti. Toda kako, ko pa smo pozabili čebelarke kape doma? Po kratkem posvetovanju, smo se odločili, da opravimo to neprijetno delo brez vsakih varnostnih priprav. Anžel kot najstarejši čebelar med nami se je prvi ojunačil. Odprl pa je samo nekaj panjev in že je zbežal. Čebele so ga tako oklale, da se je od bolečin valjal po travi. Tudi midva z Brenčičem sva jo ucvrta proč. Zalostno sva potem iz daljave gledala na zaprte panje in ugibala, kaj bi bilo treba storiti. Končno je Brenčič vendarle staknil neke čebelarsko kapo in tako rešil čebele pogina.

Čebele so bile silno razjarjene. Zaganjati so se začele celo v ljudi, ki so delali na sosednjih njivah, da so morali pustiti delo in jim pokazati pete. Napadle so tudi konja. Prvi konj je z vprego zdirjal v gozd, drugi pa je skočil čez voz na pod v skedenj. Tla v skednju so se pod njegovo težo udrila, da je padel v klet, ki je bila pod skednjem. Prvi trenutek se niti nismo mogli zavzeti za pobegla konja. Šele, ko smo se otepli čebel, smo šli pogledat, kaj je z njima. Na srečo je bil konj v kleti nepoškodovan. Drugega pa je prijel v gozdu neki kmet in ga nam pripeljal. Bil je brez vprega. Po dolgem iskanju v gozdu smo našli dele potrgane vprega, jih zvezali in za silo pripravili voz, da smo mogli domov. Ta dogodek je tako porazno vplival na nas, da smo nazaj grede pozabili misliti na polne posode medu. Bili smo srečni, da so ostali konji zdravi in da je bil voz cel.

To je bil naš prevozniški krst. Kasneje

sem še večkrat prevažal, toda kaj takega se mi ni več pripetilo. Tisto leto je bila tudi paša slaba. Čebele so nabrale le nekaj kilogramov kostanjevca, s katerim pa so nam prav slabo poplačale skrb, strah in gorje, ki so ga nam povzročile.

Lojze Janžekovič.

Po končani paši. S končano ajdovo pašo je prav za prav tudi konec čebelarškega leta, vsaj kar se tiče donosa. Ob gorkih sončnih dneh se sicer čebele še pridno spreletavajo in prinašajo s poznega cvetja obnožino, vendar o kakem donosu ne more biti več govor. Le kjer so gozdovi z obilno jesensko reso ali, kjer raste žepek, dobe še v drugi polovici septembra in na žepku celo v oktobru nekaj medicijne. Vse to pa ne more imeti odločilnejšega pomena za dopolnitev zimske zaloge.

To leto nam je ajda potrdila sumnjo, ki smo jo izrekli lansko leto, da je namreč seme ajde, ki je prišlo med vojno v kraje, zasedene po Nemcih, glede medenja slabše vrste, kot je bila naša domača črna ajda. V predelih severno od Ljubljane, okrog Škofje Loke in Kranja, so posejali večinoma zopet našo črno ajdo. Kako je bilo drugod, mi ni znano. V primerjavi z lanskim letom so bili letos pogoji za medenje zaradi suše in proti koncu paše zaradi nalivov, tu pa tam celo zaradi toče, mnogo manj ugodni kot lansko leto. In vendar je bil splošen donos letos precej boljši. Zato moremo popolnoma upravičeno sklepati, da je temu vzrok največ seme. Domače seme se bolj prilaga naši zemlji in podnebnim razmeram kot pa ono, ki ga je okupator naropal križem po Evropi in ga zanesel v naše kraje.

Na ajdovo pašo so prišle čebele v omenjene kraje skoraj popolnoma suhe. Spomladanska in poletna suša je povzročila, da s travnikov ni bilo običajnega donosa. Tudi ogrci so naredili mnogo škode. Prve košnje je bilo komaj polovico toliko kot druga normalna leta. Zato tudi cvetja ni bilo. Edino kadulja, ki se je ogrci ne lotijo, je dala nekaj medu.

Pri svojih družinah sem ugotovil, da so dobile v ajdi močnejše: 6–7 kg, šibkejše pa okrog 4 kg. Če bi bile imele od prej kaj zaloge, bi bilo vse v redu, a v tem položaju jim bo treba dodajati, ali pa po običaju zadnjih let zopet skrbeti število panjev. S krčenjem pa bo treba prenehati, sicer bomo kmalu ob vse čebele. Treba bo tedaj zopet seči po nadomestilu v obliki sladkorja.

Zato je v teh okoliščinah res nujno, da priskoči oblast čebelarjem na pomoč. Čebelarji, ki so bili tako srečni, da so letos lahko uporabljali točilo, so oddali med, ki je prišel že v prosto prodajo, po primerni ceni za konsumenta. Prav bi torej bilo, da bi dobili v tej prehodni dobi v boljše čase primerno podporo v sladkorju. Le tako bodo mogli ohraniti vsaj te družine, ki so jim še ostale po uničevalni vojni.

O ropanju za časa ajdove paše letos ni bilo toliko čuti. Vzrok je vsekakor v tem, da je imela žival zaradi lepega vremena stalno delo z nabiranjem in da so bila pasišča primerno zasedena. Razdelitev pasišč se bo prihodnja leta še regulirala. Tu imajo prizadete čebelarске družine dolžnost, da opozore komisijo za razdeljevanje pasišč na dokazane nepravilnosti in predlagajo potrebne spremembe.

Letos imamo ponekod bogato sadno letino. Tudi od te imajo čebele kolikor toliko koristi. Vidimo jih, kako srkajo sadni sladkor po načetih sadovih grozdja, breskev in drugod. To so sicer le malo pomembne kapljice, ki koristijo bolj s tem, da čebele ne stikajo po sosednjih domovih. Le kadar usahnejo vsi viri v naravi, tedaj zaidejo tudi na kriva pota, zlasti če je dovolj gorko za izlete. Zato mora biti čebelar previden in naj ne stika po panjih, dokler ne nastopi hladnejše ali deževno vreme, ki onemogoča čebelam, da bi izletavale na rop.

Zaradi gorkih dni, ki nam jih je naklonil september, bodo gojile čebele dalj časa zalego in je bolje, da z razdiranjem družin počakamo, dokler se vsa zalega ne izvali. Saj je teh najmlajših živalic zelo škoda. Če jih pustimo pri življenju, bodo preživele zimo in nam s prvimi izleti oznanile novo pomlad. Fr. L.

Ruska knjiga o čebelarstvu, ki sta jo napisala Ščerbin in Bliznjuk, je izšla pred kratkim v srbohrvaškem prevodu. Prevod je oskrbel po tretji izdaji izvirnika Tihomir P. Jevtič. Natisnjen je v cirilici. Knjiga, ki služi v bratski SSSR kot čebelarški učbenik na tečajih za vzgojo vodij kolhoznih in sovhoznih čebelnjakov, ima bogato vsebino. Obsežni sta zlasti poglavji o čebelji paši in vzreji matic. Predzadnje poglavje obravnava organizacijo čebelarstva v kolhozih.

Kaj več o knjigi spregovorimo kasneje. Tu naj omenimo le toliko, da je Josičeva risba čebele na ovitku nemogoča. Tudi stilizacija ima svoje meje.

DOPISI

Delovanje čebelarke podružnice v Črnomlju je bilo od njene ustanovitve pa vse do danes zelo živahno in mnogostransko. Podružnica je bila ustanovljena 10. septembra 1944. na pobudo tovariša Kastelica kot samostojen odsek kmetijske zadruge v Črnomlju. Ustanovnega občnega zbora se je udeležilo 25 belokranjskih čebelarjev. Za tedanje razmere je bila udeležba ogromna. Saj je bilo okrog 80% čebelarjev aktivnih borcev v partizanskih edinicah.

Za začetek smo postavili v svoj program samo 2 točki:

1. Zadržno izdelovanje panjev.

2. Skupna prodaja čebelarskih produktov in skupna nabava čebelarskih potrebščin, zlasti satnic in orodja, v kolikor ga morejo izdelati partizanske delavnice.

Prvi del programa se nam je le deloma posrečil. Od predsedstva SNOS-a smo dobili proti plačilu nakazanih 60 m³ hlodov iz državnih gozdov. Zaradi prometnih težkoč nismo ta les spravili pravočasno iz gozda. Zato ga bomo porabili šele letos za izdelavo panjev. Izdelali pa smo kljub temu kakih 100 kranjčev, ki so nam prav dobro služili. Sicer pa nam je narava sama pomagala, kajti v letu 1945 najbrž zaradi izborne medene letine ni bilo rojev.

Drugi del našega programa se nam je sijajno posrečil. Izdelali smo v zadržni delavnici okrog 600 kg satnic na cementne stiskalnice, ki so naše odjemalce po vsem takratnem osvobojenem ozemlju. Skuhali smo tudi okrog 300 kg voščin. Partizanske delavnice so nam napravile razstojšča, kvačice in druge kovinske dele za panje.

Kako intenzivno je bilo delo zadruge, je videti iz tega, da smo imeli do ustanovitve podružnice čebelarke zadruge za Belo Krajino v Črnomlju dne 14. X. 1945. dva občna zbora, 6 rednih sej in 3 čebelarke sestanke.

Z osvoboditvijo se je pokazala potreba po razširitvi programa in dela naše zadruge. Po ustanovitvi čebelarke zadruge v Ljubljani dne 15. avgusta 1945. smo preosnovali naš odsek v podružnico čebelarke zadruge s sledečim programom:

1. Zajetje vseh čebelarjev v zadrugo.

2. Skrb za teoretični in praktični pouk članstva.

3. Obnova uničenih in poživitev zanemarjenih čebelarstev.

4. Skrb za nabavo novih AŽ-panjev, sposobnih za prevoz.

5. Postavitve zadržnih čebelnjakov na primernih pasiščih.

6. Kolektivno prevažanje čebel na pašo.

7. Postavitve plemenilne postaje v Kočevskem Rogu sporazumno s podružnicami Novo mesto, Trebnje in ev. tudi Krško.

8. Skupna prodaja medu in drugih čebelarskih produktov ter skupna nabava potrebščin.

9. Povezava članstva preko podružničnega odbora in čebelarskih družin v enotno čebelarsko zajednico.

Cilj, ki smo si ga postavili s prvima dvema točkama, je dosežen. Saj je v podružnici organiziranih 70% čebelarjev iz Bele Krajine. Od teh vsi pomembnejši. Ostali manjši čebelarji, ki stoje danes še ob strani, bodo pristopili, ko bodo uvideli, da imajo od zadruge velike koristi.

Predavanja so se vršila na Vinici, v Semiču in na Lokvah pri Črnomlju. Tečaja za čebele boleznj v Ljubljani se je udeležilo 5 čebelarjev iz Bele Krajine. Jeseni in pozimi bomo nadaljevali s teoretičnim poukom o čebelarstvu.

Obnova čebelarstev se vrši v redu. Več čebelarjev, ki so zgubili med vojno vse čebele, pase danes zopet svoje muhe. Tudi čebelarstva, ki so bila med vojno zanemarjena, so deloma urejena. Manjka nam samo novih panjev. Prepričani smo, da bomo čez zimo tudi to uredili. Pripravljenega imamo okrog 30 m³ suhega lesa za izdelavo panjev. Priskočila nam bo na pomoč tudi čebelarska zadruga v Ljubljani, če nam bo kaj manjkalo.

Od agrarne reforme smo dobili na Vidoših parcelo, kjer bomo zgradili zadržni čebelnjak za 200 AŽ-panjev. Če se bo pokazala potreba, bomo tudi na drugih pasiščih postavili zadržne čebelnjake.

Kolektivno prevažanje čebel na pašo se nam je obneslo že preteklo leto. Tedaj smo postavili na hojevo pašo okrog 400 panjev in na ajdovo pašo približno isto število. Ob letošnji ajdovi paši bomo postavili v okolico Novega mesta, St. Jerneja in Trebnjega okrog 1000 panjev.

Čebelnjak za plemenilno postajo je v Novem mestu že izdelan. V dogovoru smo s Čebelarско podružnico v Novem mestu glede njegove postavitve v Kočevskem Rogu. Izbrati moramo še prostor, kamor bi ga postavili. K izkoriščanju plemenilne postaje moramo pritegniti tudi podružnico v Trebnjem in Krškem. Skrbeti bo treba za naraščaj, odnosno za izvežbane gojitelje plemenskih matic, da se trotje na plemenišču ne bodo dolgočasili.

Skupna prodaja medu je v celoti uspela. Čebelarji se zavedajo, da bomo le na ta način postali gospodarji svojega pridelka. Starejši čebelarji dobro vedo, kako smo pred vojno zašli vsakokrat, kadar je bilo količjak medu, v medeno krizo samo zato, ker nismo imeli enotno organizirane prodaje našega pridelka, ki bi regulirala na tržišču dotok in ceno medu. Upamo, da bo v bodoče drugače. Pogoj pa je, da ostanemo trdno povezani med sabo.

Članstvo in odbor sta pri naši podružnici v stalnih stikih. Te stike je treba še poglobiti. Sklenili smo, da bomo prihodnje leto priredili pri vsaki družini najmanj en članski sestanek, ki bo obvezen za vse čebelarje. Odbor podružnice je napravil letos 221 ur prostovoljnega udarniškega dela s pripravljanjem lesa za panje.

Leta 1945 smo zbrali okrog 7000 kg medu, letos pa okrog 10.000 kg. Člani so od prodajne cene odstopili po 5 dinarjev od vsakega kg prodanega medu kot prispevek k podružnični glavnici.

V program tekočega leta smo sprejeli tudi obvezo, da bomo povečali število čebeljih družin za 15 do 20%. Ta obveza je že zdavnaj prekoračena. Tpčne podatke bomo objavili prihodnjice.

Izmenjava mešanih matic se nam še ni v celoti posrečila, ker smo bili prisiljeni v prvi vrsti skrbeti, da se dvigne število čebeljih družin. Ko bomo imeli plemenilno postajo, bomo pa napovedali neizprosno boj bastardom.

Ljubljanska čebelarška podružnica je na svoji zadnji seji, ki se je vršila 16. septembra 1946. ustanovila odsek za vzrejo matic. V odsek so bili izvoljeni tovariši Petelin, Raič, Kovič, Mažgon, Adamčič in Dolžan. Obenem je bilo sklenjeno, da si odbor ogleda prostor za plemenilno postajo, ki ga je predlagala litijska čebelarška družina.

Naslednjo nedeljo ob 9. uri dopoldne smo se odpeljali z zadružnim avtom iz Ljubljane proti Litiiji. V Litiiji in Smartnem so se nam pridružili še drugi čebelarji. Iz Smartnega smo zavili po lepi cesti proti Sv. Križu in čez kake pol ure prispeli k Pustovemu mlinu v Reki. Tu smo izstopili in takoj nato odšli proti ozki dolinici ne daleč od mlina, kjer naj bi bilo naše bodoče plemenišče.

Prostor je kakor ustvarjen za ta namen. Leži na položni jasi sredi nizkega smrečja in je od vseh strani zavarovan proti vetrovom. Ker je bila tamkaj svoječasnno gozdna drevsnica, je tudi ograjen. Celo majhen, opuščen čebelnjak je že na mestu, tako da bo treba spomladi zabiti samo kole v zemljo in nanje pritrditi hramčke, pa bo lahko začela postaja obratovati. Zveza z Ljubljano in z nekaterimi zasavskimi kraji je naravnost odlična. Saj vozi z litijskega kolodvora tod mimo proti Trebnjem poštni avtobus, ki bo lahko prevzemal plemenilnike, poslane do Litiije po železnici in jih oddajal oskrbniku plemenišča. Plemenišče bodo lahko uporabljali celo Trebanci in čebelarji ob novomeški železnici, ker vozi avtobus vsak dan tudi v obratni smeri.

Po ogledu prostora smo posedli v gostilni Lindiča, ki nam je pripravil okusno kosilo. Po kosilu smo si ogledali še svetokriške vinograde in se pozno popoldne vrnili domov.

Izlet je proti pričakovanju lepo uspel. Zaslugo za to imata predvsem naša čebelarja Adamčič iz Smartnega in Dolžan iz Litiije. Za ves trud, ki sta ga imela s pripravami za ta izlet, se jima podružnični odbor najlepše zahvaljuje. Zahvalo pa smo dolžni tudi gozdarju Lindiču, ki nam je šel v vseh ozirih na roko in mnogo pripomogel k dobri volji izletnikov. Upamo, da ga bomo spomladi, ko se bo začelo delo na plemenišču, še večkrat obiskali in se okoristili z gostoljubjem njegove prijazne gostilnice.

Cebelarji Ljutomerskega okraja se izpopolnjujejo s strokovnimi predavanji. V zadnjih mesecih je Čebelarska podružnica v Ljutomeru dovršila organizacijo muropoljskih čebelarjev. Na ta način je zadrúžna čebelarska misel prodrla skoraj v vse vasi našega okraja ter v vse predele naših vinorodnih krajev. Čebelarji so spoznali in spoznavajo, da je čebelarska organizacija na zadrúžni podlagi za vsakega posameznika kot za skupnost nujno potrebna. Potrebna pa je tudi s stališča našega narodnega gospodarstva ter za strokovno izobrazbo čebelarjev.

Ko smo organizacijo čebelarjev-zadrúžnikov skoraj končali, smo pristopili takoj k nalogam, ki smo si jih ob ustanovitvi postavili. To je predvsem strokovna izobrazba čebelarjev. V ta namen je podružnični odbor priredil preteklo nedeljo v prostorih gimnazije v Ljutomeru celodnevni čebelarski tečaj, ki je obsegal dopoldne teoretično predavanje, popoldne pa praktična dela v enem izmed najbližjih čebelnjakov. Tečaj je vodil znani strokovnjak, šolski nadzornik tov. Močnik iz Maribora. V svojem predavanju je poljudno razpravljajl o prevozu čebel na pašo, o vzrokih čebeljih bolezní, prestavljanju in o narejanju rojev. Tečaja se je udeležilo okoli 50 čebelarjev, ki so z zanimanjem sledili predavanju in praktičnim opravilom v čebelnjaku. V diskusiji so živahno sodelovali ter iznesli svoje predloge.

Tečaj je pokazal, da si čebelarji žele strokovnih predavanj. Bil bi še boljše obiskan, če bi dve družini ne imeli isti dan posla s prevozom čebel na pašo.

Tečaj je posetil tudi sekretar okr. OF odbora tov. Fajdiga, ki je pomiril čebelarje glede obdavčenja čebeljih družin ter jim pravilno pojasnil zakon, ki predvideva davek samo od čistega dohodka, ne pa od čebelarstva kot takega. Ta davek torej za naše kraje odpade, ker ne moremo govoriti že nekaj let o kakem dohodku, temveč samo o izdatkih, saj že dalje časa nismo imeli primerne čebelarske letine.

ZAPISNIK

o drugi seji upravnega odbora Čebelarske zadruge za Slovenijo

(Nadaljevanje.)

Poročilo odseka za medeče rastline in raziskovanje pašnih razmer poda tov. ing. Rihar Jože:

Delo odseka je namenjeno proučevanju čebelje paše, zaščiti medečih rastlin in izboljšanju pašnih prilik. S tem je povezano tudi ustanavljanje in vodstvo opazovalnih postaj. V delokrog odseka ne spada razdeljevanje pasišč (n. pr. ajdovih), ker je to delo prevzela oblast in ga vrši s sodelovanjem čebelarske zadruge. Odsek je imel štiri seje.

Opazovalne postaje. V začetku leta 1941 je bilo v Sloveniji 31 opazovalnih postaj. Med vojno je večina opazovalnih postaj morala prenehati z objavljanjem mesečnih podatkov. Na ozemlju, ki je bilo pod nemško okupacijo, je bilo 8 čebelarjev-opazovalcev izseljenih, tov. Ivo Kunej iz Kozjega pa od okupatorja ustreljen. Celotni inventar teh postaj je bil uničen, inventar mnogih ostalih postaj pa pokvarjen.

Vse podružnice smo sredi meseca zaprosili, da povedo, ali naj dosedanje opazovalne postaje ostanejo, ali naj bodo premeščene v druge, bolj primerne predele. Mnoge podružnice na ta in sledeče razpise niso reagirale.

Kljub prizadevanju se nam doslej še ni posrečilo nabaviti zadostno število novih tehtnic. To vprašanje bo treba nujno rešiti. V zadnjem času smo prejeli ponudbo neke trvdke za izdelavo tehtnic. V popravilu so štiri tehtnice. Izkazalo se je, da tehtnice, izdelane od trvdke Rebek v Celju, niso posebno dobre.

Odsek za opazovalne postaje je sporazumno z izvršnim odborom zadruge določil za nadaljnje delo tele smernice:

1. Ukinejo naj se postaje v krajih, kjer vladajo slabše pašne razmere in kamor je dovoz nemogoč. Nadalje naj se opustijo postaje tam, kjer s stališča občega napredka čebelarstva nimajo večjega pomena. Glede na to so prenehale delovati opazovalne postaje Mekinje, Dob pri Kamniku, Tacen, Sv. Gregor pri Ortneku, Barje, Razgor pri Slov. Bistrici in še nekatere druge.

2. Opazovalne postaje naj se osnujejo v krajih, ki so znane po pogostnem in izdatnem medenju iglavcev, gozdnih rož in travnikov, zlasti pa v neraziskanih pre-

delih. Tako so bile ustanovljene opazovalne postaje v Brestu na Barju, v Bistri pri Borovnici, v Ribnici, v Dolenjskih Toplicah, v Kalcah in v Martinjhribu pri Logatcu. Čebelarstva podružnica Konjice je dobila inventar opazovalne postaje Laporje pri Slov. Bistrici, čebelarstva podružnica Prevalje inventar opazovalne postaje Mute ob Dravi in Spodnje Ložnice pri Celju. Čebelarski družini Kočevje pa je bil dodeljen inventar postaje Sv. Gregor pri Ortnoku.

3. Opazovalne postaje so dolžne, da ob vsakem pojavu izdatnejšega medenja sproti obveščajo svoje podružnice in zadrugo v Ljubljani. Opazovalne postaje naj oskrbujejo taki čebelarji, ki bodo svoje delo vestno vršili. Obveščevalci-vodje opazovalnih postaj naj bodo mali čebelarji, upravitelji državnih kmetijskih posestev, učitelji itd. Torej predvsem taki, ki nesebično gledajo na izkoriščanje pasišč.

Za mesec maj je poslalo mesečna poročila 11 postaj. Objavljena so bila v 5—6 številki Slov. čebelarja. Upajmo, da bodo za tekoči mesec poslale poročila še nekatere druge opazovalne postaje.

Medeče rastlinstvo. Za zaščito in izboljšanje čebelje paše smo ukrenili sledeče:

1. Opuščeno je vrbišče na Barju, ker ni ustrezalo svojemu namenu. Predvideno je, da bo osnovan državni čebelarski institut, kjer bo mogoče gojiti medeče rastline.

2. Kakor poročajo, so si od agrarne reforme rezervirale zemljišča za saditev in nadaljnje razmnoževanje medečih rastlin podružnice: Ljutomer, Celje, Krško in Maribor (50 a).

3. V Slov. čebelarju smo opozorili javnost, naj ne trga vrbovih mačic. Opozorilo so priobčili tudi dnevnik.

4. Ministrstvu za kmetijstvo je bil poslan dopis s predlogom:

a) na državnih kmetijskih šolah in posestvih naj se osnujejo drevesnice za medeče rastlinstvo,

b) pri državnem čebelarskem institutu, ki je nujno potreben, naj se osnuje osrednja drevesnica za medeče rastlinstvo.

Na dopis doslej ministrstvo še ni dalo odgovora.

5. V nadaljnjem dopisu Ministrstvu za kmetijstvo smo zaprosili za pospeševanje setve oljne repice in sončnice, kakor tudi za selekcijo ajde, s katero je posejanih v Sloveniji okrog 34.000 ha. Selekcija ajde naj se izvaja glede na večji pridelek zrnja in večjo medovitost cvetov.

V svojem odgovoru je Ministrstvo za kmetijstvo pozdravilo našo iniciativo in nam zagotovilo, da bo ukrenilo vse potrebno za kultiviranje medečih rastlin in njih saditev. V ta namen je razdelilo 10 ton selekcioniranega besarabskega semena sončnic. Obljubilo nam je, da bo za setev pripravilo dovolj semena oljne repice in ogrščice. Obsejana površina oljne repice se bo povečala v letu 1946 od dosedanjih 400 ha na 750 ha. Obvestilo nas je tudi, da je z odlokom Zveznega ministrstva uradno uvedena selekcija ajde v Sloveniji.

6. Na izredno vlogo čebel pri oplojevanju cvetov črne detelje sem kmetovalce opozoril v svojem radijskem predavanju in jih pozval k čim večjemu pridelovanju semena.

Tovariš predsednik otvori debato o podanih poročilih s kratkim nagovorom, v katerem poudarja, da je bil izvršni odbor ves čas marljivo na delu, če pa ni mogel povsem zadovoljiti združnikov, so največ krive tiste podružnice, pri katerih ni našel pravega zanimanja za svoja prizadevanja. Podružnice so prav za prav tiste organizacijske celice, ki so dolžne reševati razne probleme na terenu, medtem ko daje izvršni odbor samo direktive za to delo. Marsikatero podružnico pa se še ne zavedajo širokih nalog, ki jim pritičejo v novi čebelarski organizaciji. Pritožbe posameznih čebelarskih družin nam povedo, da družine sploh nimajo pravih zvez z njimi. In to je napačno, kajti družine potem iščejo direktne zveze z zadrugo. Sklenjeno pa je bilo, da bomo poslovali s čebelarskimi družinami samo preko njihovih podružnic. Podružnice morajo vedeti za potrebe svojih družin in jim iti čim bolj na roko. Zavedajmo se, da bomo z delom uspeli le tedaj, če se bomo medsebojno podpirali in v mejah dodeljenega področja vestno izpolnjevali svoje naloge.

Pripombe delegatov k poročilom:

Tov. Močnik iz Maribora se strinja s predlogom tajnika, da naj bodo vsi dopisi, ki se tičejo trgovskega poslovanja z zadrugo, ločeni od dopisov splošno organizacijskega značaja. Zanima se za čebelarske filme in vrbove sadike, glede plemenilne postaje na Pohorju pa poroča, da je podružnica ukrenila vse

potrebno za njeno obnovev, da pa ni prejela nobenega odgovora na dopis, s katerim se je obrnila na zadrugo zaradi nabave plemenjaka-trotarja. Na vodjo čebelarne apelira, naj dobavlja podružnicam razne čebelarske potrebščine, zlasti žico in satnice bolj v redu in v večjem številu, kot je bilo to doslej.

Tov. Skof iz Ljubljane trdi, da nepravilnega razmerja, ki vlada med družinami in podružnicami niso krive zgolj podružnice, temveč v pretežnih primerih družine same, ki so še iz predvojne Jugoslavije navajene direktnega občevarja s centralo in se sedaj kar ne morejo živeti v novi organizacijski sistem. Na drugi strani pa podružnice željamo svojih družin zaradi nezadostnih gmotnih sredstev sploh ne morejo ustreči, če bi tudi hotele. Ljubljanska podružnica še danes nima svojega lokala, niti ne lastne trgovine. Zato se omejuje zgolj na razpošiljanje okrožnic in iztirjavanje podatkov, ki jih zahteva od nje izvršni odbor. Potrebno je, da se v tem pogledu nekaj ukrene in podružnicam pripomore k tistemu ugledu, ki naj bi ga po zadržnih pravilih uživale.

Tov. Belec iz Ljutomerja priznava, da je glavni odbor izvršil v kratkem času od ustanovitve zadruge pa do danes velikansko delo. Dolžnost podružnic je, da ga v njegovih stremljenjih podpirajo po svojih najboljših močeh. One podružnice, ki ne delajo, naj tajništvo ožigosa v »Slov. čebelarju«. Konferenca sotrudnikov in dopisnikov »Slov. čebelarja« bi mnogo pripomogla k zvišanju kvalitete strokovnega čtiva. Zato jo je treba čimprej sklicati. Čebelarske potrebščine naj čebelarna porazdeli med vse podružnice, prt tem pa naj se ozira tudi na dejstvo, da so bili nekateri kraji zaradi vojne bolj prizadeti kot drugi. Odsek za vzrejo matic naj s svojim delom pohiti. V prihodnji rejski sezoni naj začno obratovati vsaj tiste plemenilne postaje, ki jih je mogoče vzpostaviti brez znatnih stroškov. Kot medovito krmsko rastlino je treba priporočati tudi inkarnatno deteljo. Beleženje čebeljih družin na pristopnicah ni umestno, kajti pristopnice bodo ležale v Ljubljani leta in leta, ne da bi se beležke na njih izpreminjale, dočim se bo stanje čebeljih družin stalno menjavalo. Namesto tega naj se uvede vsakoletni popis čebeljih družin na posebnih statističnih listih. Nekateri člani ljutomerske podružnice so zaprosili komisijo, ki upravlja narodno imovino, za dodelitev čebeljih družin. Članom je bila prošnja odbita, dočim je čebelar, ki ni zadružnik, dobil iz narodne imovine kar 20 panjev. Zadruga naj v tej zadevi posreduje in ugotovi, kdo je zagrešil to pristranost.

Tov. Kastelic iz Črnomlja je mnenja, da bi lahko zadruga zbrala mnogo več medu, če bi imela dovolj primerne posode. Odseku za raziskavanje medečih rastlin priporoča, naj intervenira pri Ministrstvu za kmetijstvo, da izda okrožnico zaradi sejanja esparzete. »Slov. čebelar« naj bi v prihodnjih številkah objavil tudi nekaj člankov o medečih rastlinah. Končno pove še to, da bo črnomeljska podružnica ustanovila plemenilno postajo v Kočevskem Rogu.

Tov. Miklavčič z Jesenic utemeljuje potrebo zakona, ki naj bi urejal med čebelarji pravne odnose, zlasti prepire, nastajajoče zaradi pobeglih rojev, postavitve čebelnjaka, izrabljanja pasišč itd.

Tov. Kčmar iz Gornje Radgone predlaga, naj bi odsek za tisk in propagando pripravil gradivo za čebelarski koledarček, ki naj bi ga zadruga izdala že za prihodnje leto.

Tov. Ipavec iz Slov. Bistrice prosi za pojasnilo, ali so ljudski odbori upravičeni pobirati kak davek od čebeljih družin, pripeljanih na pašo iz drugih krajev. Doslej so plačevali prevozniki le stojnino posestnikom, na čigar zemljišču so panji stali.

Tov. Mlinšek iz Soštanja se zavzema za to, da bi zadruga izdala brošuro s primernimi čebelarskimi predavanji.

Na vprašanja delegatov odgovore tovariši Mihelič, Košmerl, Arko in Kobal. Predlog o izdaji čebelarskega koledarčka širši odbor soglasno odobri, predlog o izdaji brošure s čebelarskimi predavanji pa zavrne. Razen tega se dožene, da nimajo krajevni ljudski odbori nikake prave podlage za pobiranje davčnih pristojbin od panjev na pasiščih. Po končani debati se predsednik zahvali za podane misli, načrte in predloge ter preide k naslednji točki dnevnega reda.

Poročila podružnic:

Podružnica Ljubljana. Število članov 600, deležev 602, sej 14, članska sestanka dva. Podružnični predavatelji: Mihelič Stane, Raič Slavko, Kobal Jože, Brčić Dominik, Skof Franc, Košmerl Vinko, Petelin Jože, Rojec Vlado, Cvetko Franc, Ločniškar Ivan, Arko Adolf. — Podružnica je pomagala pri udar-

niškem zbijanju satnikov v zadružni mizarnici in sodelovala pri pripravi za prevoz čebel na akacijevo pašo v Vojvodino. — Bodoči program: Pritegnitev v CZS vseh čebelarjev, ki še niso včlanjeni. Skrb za zboljšanje čebelje pasme, sistematična vzreja matic in dvig povprečnega letnega donosa na panj. Iskanje novih pasišč in njih smotno izkoriščanje. Obnavljanje satovja iz zdravstvenih razlogov in pospeševanje pridobivanja voska. Prirejanje tečajev, predavanj, čebelarških izletov in obiskov vzornih čebelarstev. Razmnoževanje in zaščita medečih rastlin. Navajanje članstva k preprostemu knjigovodstvu ter zapisovanju važnih čebelarških dogodkov in opazovanj. — Zadruga naj podružnico gmotno podpre! Potreben ji je lasten lokal in pisarniška moč. — Zadruga naj skuša doseči: a) Cenen prevoz čebel na pasišča in s pasišč; b) davčno oprostitev čebelarških dohodkov, ki itak niso stalni; c) preskrbo čebelarjev z nezatrošarinjenim sladkorjem; č) brezplačno uporabo državnih in javnih zemljišč v čebelarske namene; d) ukinitve prometnega davka pri satnicah; e) popust pri železniški voznini za delegate zadruga, kadar potujejo na skupščino ali strokovne sestanke, za člane, kadar napravijo skupen poučen izlet, kakor tudi za čebelarske učitelje in predavatelje, kadar predavajo izven kraja svojega bivališča; f) zavarovanje čebeljih družin za primer izgub po boleznih, na prevozih, zaradi tatvine ali vloma. Potrebno bi bilo tudi jamstveno zavarovanje v primeru škode, ki bi jo napravile čebele na ljudeh ali živalih; g) brezplačno objavljane ali vsaj znižanje pristojbin za obvestila CZS, njenih podružnic in družin v dnevnem časopisju.

Podružnica Jesenice: Število članov 351, deležev 351, sej 6, sestankov 3. Na sejah je odbor razpravljal o prevažanju čebel na pašo, o postavljanju zadružnih čebelnjakov in o raznih tekočih zadevah. Za prvomajsko tekmovanje je podružnica organizirala prevoz čebel na akacijevo pašo. — Delovni program: Postavitev lastnih čebelnjakov na tujih pasiščih in nabava primerne vozila za prevažanje čebel na pašo. Iskanje dobrih ajdovih pasišč in njih pravična razdelitev med čebelarske družine. — Predlogi za skupščino: a) Zadruga naj skuša doseči, da sladkor za krmljenje čebel ne bo denaturiran. Tako denaturiran sladkor, kot je bil spomladi, je v čebelarstvu neuporaben, ker se panji in satje umažejo. Naši čebelarji niso trgovali z dodeljenim sladkorjem, ker ga je bilo še za čebele premalo; b) jeseniška podružnica naj dobi na Stajerskem ajdovo pasišče za približno 1500 AŽ-panjev in na Dolenjskem za 500 panjev; c) med naj ima isto ceno kakor surovo maslo, to je 112 din. Med ni v prehrani nič manj važen kakor surovo maslo in zato v ceni ne sme zaostajati. Ako bi se cene surovega masla zvišale, naj se vzporedno zviša tudi cena medu. Vsak čebelar naj ima pravico do prodaje neke določene množine medu po maksimalni ceni 200 din za kg.

(Dalje prihodnjič.)

DELOVANJE IZVRŠNEGA ODBORA ČEBELARSKE ZADRUGE

22. seja dne 5. avgusta 1946.

Za knjižnico bomo dali narediti novo omaro.

Za novo urejeno sobo v prizidku smo kupili opremo.

Uredniku »Slov. čebelarja« smo priznali nagrado.

Odobrili smo gradivo za 8. in 9. številko lista. Izločili smo članek o rojenju, ker ni aktualen.

Na znanje smo vzeli poročilo o valorizaciji in računskem zaključku za l. 1945.

Za trgovino se nam je posrečilo kupiti 150 posod za med, kvačice in šarnirje.

V zadrugo smo sprejeli 51 čebelarjev.

Opazovalci postaj in poročevalci skupnega pregleda bodo prejeli ob koncu leta primerno nagrado.

23. seja dne 26. avgusta 1946.

Vprašalnih pol o popisu čebelarstva še niso vrnile podružnice: Škofja Loka, Trebnje, Konjice, Dol. Lendava, Murska Sobota, Ptuj, Slov. Bistrica in Slovenj Gradec. Pozvali smo jih, da to store do 10. septembra.

Pri morebitnem razdeljevanju sladkorja bomo upoštevali samo tiste čebelarje, ki so oddali vprašalno polo in katerih čebele niso nabrale zadostne zimske zaloge. Odobrili smo zadevno okrožnico, po kateri se bomo točno ravnali.

Ce bo dovolj interesentov, bomo prosili upravo drž. železnic za poseben vlak, ki bo vozil čebele na ajdovo pašo.

Odobrili smo nakup 16 MM toplomerov za opazovalne postaje. Naročili bomo še ombrometre.

Tov. Arko, Cvetko in Kobal ter načelniki odsekov bodo pregledali delovanje podružnic zaradi dodelitve nagrad, določenih za prvomajsko tekmovanje.

Na znanje smo vzeli predloge in nasvete nadzornega odbora.

Za uporabo zadružnega avtomobila bomo še nadalje računali 12 din od km. Za vožnje nad 100 km bomo računali 10 din v eno smer.

Ustavili smo oddajanje sladkorja med ajdovo pašo.

Ker nameravamo zgraditi skladišče, bomo prosili za stavbni ogled.

Na novo bomo dali prepleškati izložbena okna. Oskrbeli bomo proračun.

Začasno smo vzeli v službo šoferja.

Med bo zadruga še nadalje kupovala od svojih zadružnikov. Dajala pa bo akontacijo 80 din na kg proti kasnejšemu obračunu.

V mizarnici smo uvedli akordno delo.

V zadnji sobi zadružne pisarne bomo dali popraviti strop in sobo preslikati.

Od Ministrstva za kmetijstvo bomo prevzeli v komisijsko prodajo nekaj starih panjev in čebelarkega orodja.

Pri tvrdki Westen v Celju smo stornirali naročilo posod za med, ker je cena previsoka.

Za nakup medu in voska bomo prosili kredit 1.000.000.— din.

Knjigo prof. Verbiča »Vzrejšajmo najboljše čebele« bomo natisnili v 3000 izvodih. Oskrbeli bomo proračun.

Opazovalcu, ki dvakrat ne bo poslal mesečnega poročila, bomo odvzeli opazovalno postajo in to objavili v listu.

Z A D R U Ź N I V E S T N I K

Desetdnevni čebelarški tečaj

za začetnike, bo priredilo v drugi polovici novembra Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo v sporazumu s Čebelarско zadrugo. Vanj bodo sprejeti mladi čebelarji, ki že imajo čebele in taki, ki si jih nameravajo šele nabaviti. Podružnice naprošamo, da opozore na ta razpis vse čebelarje začetnike. Interesenti naj pošljejo prošnje za sprejem v tečaj, kolkovane z 10 din, naravnost na Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, odsek za živinorejo, v Ljubljani do 8. novembra 1946. V prošnji, overovljeni po pristojnem Krajevem ljudskem odboru, naj navedejo: priimek in ime, bivališče s pošto, rojstne podatke ter sodelovanje v OF in NOV. Tečajniki bodo imeli prosto hrano in prenočišče.

Sladkor

Čebelarška zadruga za Slovenijo dobiva od vseh strani osebna in pismena vprašanja glede dobave sladkorja za krmljenje čebel. Vse prošilce obveščamo, da razumemo njih težaven položaj. Vendar jim ne moremo pomagati, dokler ne prejmemo sladkorja od Ministrstva za kmetijstvo. To je že večkrat posredovalo pismeno in ustno pri Zveznem ministertvu v Beogradu, da bi čimprej

nakazalo sladkor. Čim se bo to zgodilo, bomo sladkor razdelili. — Pri razdeljevanju krmilnega sladkorja pa bo zadruga upoštevala predvsem tiste čebelarje, ki so pravočasno oddali vprašalno polo in katerih čebele niso nabrale zadostne zimske zaloge. Kdo je potreben sladkorja, naj ugotove čebelarji na skupnem sestanku. Za kakršno koli zlorabo sta osebno odgovorna čebelar in poslovni odbor, ki takega čebelarja priporoči. Na sladkor naj se čebelarji ne zanašajo preveč. Bolje je, če mislijo na združevanje svojih družin. Noben čebelar ne sme dobiti sladkorja direktno pri Čebelarški zadrugi v Ljubljani, marveč samo pri svoji Čebelarški družini, oziroma podružnici.

Med v zameno za sladkor

V zadružno čebelarno prihajajo čebelarji z namenom, da bi zamenjali med za sladkor. Vsem takim sporočamo, da je zadruga z zamenjavo prenehala. Kdor ima med, naj ga da čebeljim družinam, ki nimajo zadostne zimske zaloge. Zakaj hoče krmiti s sladkorjem, če ima med? Saj prezimijo čebele na medu vendar mnogo bolje kakor na sladkorju. Hojevca, ki povzroča motnje v prebavi, pa je bilo letos tako malo, da se zaradi njega ni treba bati kakih izgub.

Med

Med bo zadruga še nadalje kupovala pri svojih članih. Dobavitelju pa ne bo plačala polne kupnine, marveč bo dajala samo 80 din akontacije na kg in mu povrnila prevozne stroške, kakor tudi mestno trošarino. Čim bo cena medu ustaljena, bo zadruga napravila z dobavitelji dokončni obračun. To se bo zgodilo najkasneje ob zaključku leta.

Ceno vosku

je določil Zvezni urad za cene v Beogradu na 125 din za kg. Po tej ceni bo odslej plačevala tudi Čebelarstva zadruga čist in lep vosek. Čebelarji, vzemite to na znanje!

Seme bele detelje

Semenarna v Ljubljani ima v svojem skladišču seme bele detelje, ki je dobro kaljivo. Kilogram stane 15 din. Belo deteljo sejemo v travnih mešanica. Semenu trave primešamo v različnih legah 5 do 10% semena bele detelje. — Bela detelja daje odlično krmo. Uspeva celo na slabših kamenitih, peščenih in ilovnatih tleh, tudi na barskih, če talna voda ne seže previsoko. Ostrejšje podnebje prenaša mnogo bolje kot rdeča detelja. Zlasti je primerna za travišča, kjer se pase živina. — Na njivah je običajno ne sejemo čiste, temveč pomešano z ajdo. Sejemo jo prav tako kot rdečo deteljo med ozimno žito in tudi med jarino, če je spomladi dosti vlage v zemlji. — Čebelarji, sejte belo deteljo, ker s tem izboljšujete čebeljo pašo!

Plemenilne postaje

V 8.-9. številki našega lista smo priobčili članek »Plemenilne postaje«. Opozarjamo vse poslovne odbore pri podružnicah, da je treba takoj ustanoviti odsek za vzrejo matic in poiskati primerne kraje za plemenilne postaje. Do prihodnje čebelarke sezone mora začeti obratovati čim več plemenilnih postaj, ker nam je bilo sporočeno, da se v bratski Sovjetski zvezi zanimajo za našo čebelo in hočejo imeti več tisoč naših matic.

Statistika čebelarstva

Kljub večkratnim pozivom in opominom še do danes niso poslale pregleda o stanju čebeljih družin in čebelarstva podružnice: Trebnje, Slov. Konjice, Dol. Lendava in Murska Sobota. Mnjenja smo,

da poslovni odbori takih podružnic niso na svojem mestu. Bolje bi bilo, da prepuste delo v podružnicah drugim, bolj agilnim in delovnim tovarišem.

Naročnina

Po določilu 3. odstavka 5. člena naših združničnih pravil je primoran vsak združnik plačati letni prispevek za list »Slov. čebelar«. Revni združniki lahko plačajo naročnino 40 din v štirih obrokih. Zdrružniki, ki naročnine do decembra vsakega leta ne bodo plačali, bo izvršni odbor črtal iz zadruga. Zadruga ne more pošiljati lista brezplačno, ker znašajo vsi stroški za izdajanje nad 240 tisoč dinarjev.

Poziv

Ce ima kateri čebelar na Gorenjskem ali na Štajerskem dr. Goetzejevo knjigo »Die beste Biene«, naj jo odstopi proti dobremu plačilu naši združni knjižnici.

Čebelarški zbornik

je izšel v letu 1944 namesto »Slov. čebelarja«. Prinaša mnogo zanimivih in poučnih člankov. Šteje nad 100 strani. Broširan stane samo 25 din. Dobite tudi vezanega v polplatno na finejšem papirju. Tak stane 40 din. Čebelarji, sežite po njem, dokler je v zalogi!

Stampiljke

Čebelarke družine, ki še nimajo enotnih stampilk, naj jih naroče naravnost pri tvrdki Sitar & Svetek v Ljubljani ali pa naj pišejo zadrugi, da jim jih naroči.

Črvi voščene vešče

Državno zdravilišče za jetične na Golniku potrebuje za znanstveno raziskovanje čim večjo količino črvov voščene vešče. Za vsak kilogram živih črvov plača 1000 din franko Zdržna čebelarstva v Ljubljani, kjer jih bo prevzel zastopnik zdravilišča. Čebelarji, ki ne skrbijo za svoje satovje in ga prepuste veščam, lahko zaslužijo nekaj dinarjev brez posebnega truda.

Voščine

bo sprejemala naša Zdržna čebelarna v prekuhanje v času od 1. oktobra do 3. maja. Za delo bo računala samo dejanske stroške. Zdržniki, ne čakajte z voščinami do spomladi! Pripravite jih že jeseni in pozimi, da boste pravočasno prejeli satnice, to se pravi: ne šele tedaj, ko visi roj že na veji.

Mesečna opravila

November in december sta prva dva zimska meseca. Ker spadata prav za prav že v novo čebelarstvo leto, bi lahko mesečna navodila zaključili s prejšnjim mesecem. Toda, ker se je pričel naš pouk za čebelarske novince z januarjem, jih hočemo tudi končati s sončnim letom.

V novembru in decembru nima čebelar več pravih stikov in opravkov s čebelami kot takimi. Napačno bi bilo, če bi tedaj še šaril po panjih in vznemirjal družine. Čebele so se ob prvih hladnih dnevih, ki so letos nastopili dokaj zgodaj, privlele druga k drugi, stvorile zimsko gručo in se tako zavarovale proti mrazu, ki se iz dneva v dan bolj stopnjuje. Med sati se v smeri ulic počasi pomikajo za medom, odstranjujejo s celic pokrovce, da morejo do njega, drobir, ki pri tem nastaja, pa spuščajo na dno panja. Pod sati se drobir kopiči v obliki podolgovatih trakov. Med drobir se sčasoma pomešajo tudi čebele, ki zaradi starosti in drugih nevaril poginejo ter izpadejo iz zimskega gnezda.

Mrtvice na dnu panja so pozimi običajen pojav. Zato naj začetnika to ne vznemirja. Biti pa jih seveda ne sme preveč. Potem to ni več normalno odmiranje, temveč znak kake bolezni ali posledica napake, ki jo je čebelar zagrešil pri zimovanju. Da drobir in mrtvice spomladi laže in hitreje odstraniš iz panja, položi pod sate lepenko, ki naj ima ob stranici, obrnjeni proti žrelu, polkrožen izrez. Zaradi vlage se namreč lepenka lahko usloči navzgor, prekrije žrelo in onemogoči ventilacijo. Ako lepenke še nimaš v panjih, jo v novembru še vedno lahko vložiš, zlasti če imaš panje opremljene z verandami in ameriškimi žreli. Saj ti jih v tem primeru niti ni treba zadaj odpirati; podlogo potisneš pod sate kar od spredaj.

Nekateri panji novejšega sestava imajo dno tako urejeno, da prihaja mrzel zrak skozi žrelo po ovinkih do čebel. Tako zvano dvojno dno, o katerem se je zadnji čas mnogo pisalo v čebelarskih listih, si lahko omisliš tudi pri A2-panjih. Iz 4 mm debelega vezanega lesa izreži deščico v širini spodnje obodne deske, ob njenih podolžnih robovih približ 1 cm visoke letvice, nato pa jo namesti v panju tako, da bo slonela na teh letvicah in se spredaj tik nad žrelom dotikala panjske končnice, zadaj pa segla približno tako daleč kakor satniki.

O vsem ostalem, na kar bi bilo treba še opozoriti čebelarje v zimskih mesecih, smo govorili že v januarskih navodilih. Če danes še enkrat poudarimo, da čebele sedaj ne rabijo ničesar drugega kot mir in nemoten počitek, storimo to zaradi tega, ker začetnika njegova zvedavost le prerada zapelje, da hodi po nepotrebnem v čebelnjak.

Kljub temu pa, da sedaj ni posebnih opravkov s čebelami, ti vendarle ni treba pohajkovati križem rok. Vesten čebelar že pozimi pripravi marsikaj, kar mu bo prav prišlo spomladi, ko bodo začele njegove ljubljenske zopet izletavati. Ako nameravaš svoje čebelarstvo razširiti, so ti potrebni novi panji. Sedaj je najlepša prilika, da se domeniš s kakim mizarjem zaradi njih nabave. Satnike lahko zbiješ sam na posebnem strojčku, ki jih ima v zalogi naša čebelarna. Tudi zažičiš jih že lahko, dočim z vstavljanjem satnic še nekoliko počakaj! Prezgodaj vstavljene satnice se rade bušijo in krive.

Ako še nimaš primerne kozice za odlaganje satov, jo izdelaj čimprej! Najbolj preprosto zbita kozica je boljša kot nič. Misli na sipalnik, ujemalnik, vršo itd., kajti leto se hitro obrne in če ni v dobi rojenja najnujnejše orodje pri roki, ti lahko marsikateri roj pokaže fige.

Končno je zima najbolj ugoden čas za izpopolnitev praktičnega, med letom pridobljenega znanja, s teoretičnim študijem. Če sam nimaš primernih knjig, si jih izposodi pri kakem naprednejšem čebelarju ali v naši zadružni knjižnici! V prejšnjih letnikih »Slovenskega čebelarja« boš našel marsikaj, kar bo tvoje skušnje poglobilo in utrdilo. Npopolne letnike in posamezne številke ti odstopi zadruga celo brezplačno. V prvi sili ti bodo kar dobro služili in ti napravili marsikatero zimsko urico prijetno. Čim več boš čital, tem več boš vedel o čebelah; čim bolj jih boš poznal, tem bolj ti bodo prirastle k srcu in čim bolj jih boš vzljubil, s tem večjim uspehom boš čebelaril.

Čebelarске potrebnščine, ki jih ima Zadružna čebelarna v zalogi:

AŽ panji na 9 in 10 satov
Polovičarji na 9 satov
Kranjiči
Satnice
Palice za AŽ panje na 9 in 10 satov
Tečaji, francoski
Škrnjaki vseh velikosti
Šarnirji, ozki
Zapahi za okenca
Vijaki razne velikosti
Mreže za okenca
Matične rešetke
Kvačice
Šablone za zabijanje kvačic
Zabijači
Kvačnice
Satniki, nezbiti
Zapahi za žrelo na babico
Zapahi, dvokrilni
Kotniki
Žica
Stojala za odlaganje posameznih satov
Omelca
Pitalniki
Turinški baloni brez podstavkov
Matičnica (prof. Verbičeva), kranjica,
Matičnica za plemenilnike
Škatlica za pošiljanje matic
Posnemači
Stojala za odkrivanje medenega satja
Priprava za zbijanje satnikov
Deščice za zažičevanje satnic
Sipalniki »Ideal«
Sipalniki, leseni za panje na 9 ali 10 satov
Točila za 3 in 4 sate
Gonila za točila
Čebelarске maske iz pocinkane žične mreže
Noži za izpodrezavanje satja
Strgulje za snaženje AŽ-panjev
Lončki za med: $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, 1 kg
Razne etikete
Društveni znaki
Clanske izkaznice
Kolajna »Antona Janše«

Knjige:

Čebelne bolezni
Anton Janša
Vrednost in uporaba medu
Zbornik 1944 — vezan in broširan